



Thranegården, Sandnes

Fargeundersøkelser i 3 rom i husets første etasje

Anne Ytterdal

AM oppdragsnummer: OP-10278
Journalnummer: 18/00102

Dato: 13.08.2019
Sidetall: 55

Oppdragsgiver: Jærmuseet v/ Hans Dybvad Olesen

Stikkord:
Fredet hus i Sandnes kommune
Fargeundersøkelser
Historiske farger og tapeter

Oppdragsrapport 2019/07
Universitetet i Stavanger,
Arkeologisk museum,
Avdeling for konservering

Utgiver:
Universitetet i Stavanger
Arkeologisk museum
4036 STAVANGER
Tel.: 51 83 31 00
E-post: post-am@uis.no

Stavanger 2019

Thranegården, Sandnes

gnr. 39, bnr. 45, Sandnes kommune,
Rogaland

Fargeundersøkelser i 3 rom i husets første
etasje

Anne Ytterdal



Universitetet
i Stavanger

Arkeologisk museum

INNHOLDSFORTEGNELSE

1. INNLEDNING.....	1
1.1 BAKGRUNN.....	1
1.2 RAMME FOR PROSJEKTET.....	1
1.3 BESKRIVELSE AV INTERIØR.....	1
2. FARGEUNDERSØKELSENE.....	4
2.1 METODE.....	5
2.2 DOKUMENTASJON.....	6
2.3 FARGEHISTORISKE PERIODER OG FASER.....	6
7	
3. FUNN.....	8
3.1 ROM 103.....	8
Skjematisk oversikt farger.....	19
3.2 ROM 104.....	20
Skjematisk oversikt farger.....	31
3.3 ROM 105.....	32
Skjematisk oversikt farger.....	49
FOTOLISTE.....	50

THRANEGÅRDEN, SANDNES KOMMUNE

FARGEUNDERSØKELSER I ROM 103, 104 OG 105

1. INNLEDNING

1.1 BAKGRUNN

I forbindelse med forestående restaurering av Thranegården ble Universitetet i Stavanger, Arkeologisk museum (AM) på oppdrag fra Jærmuseet, ved avdelingsdirektør Hans Dybvad Olesen, i januar 2018 engasjert til å utføre innvendige fargeundersøkelser i husets 1. etasje. Thranegårdens våningshus antas å være bygget rundt midten av 1700-tallet. Huset ble fredet i 1924.

1.2 RAMME FOR PROSJEKTET

AM gjennomførte i 2004 en enkel forundersøkelse av fargehistorien i 3 stuer i husets 1. etasje på oppdrag fra Jærmuseet. Rapporten peker på den største stuen mot vest (rom 105) som inneholdende flest klassisistiske bygningslementer.

Fargeundersøkelser i rom 105 ble gjennomført i januar-mars 2018. Det ble antatt at funn i dette rommet ville kunne gi ny kunnskap og avklaring som kunne videreføres til andre rom. En delrapport med funnoversikt for rom 105 ble sendt oppdragsgiver i april 2018.

På et møte med involverte aktører den 28.01.2019 ble det bestemt å fortsette restaureringsprosjektet med å gjennomføre fargeundersøkelser i rom 103 og 104.

Undersøkelsen for rom 104 ble gjennomført i januar-februar 2019 og rom 103 ble undersøkt i juni-august 2019. Presentasjon av funn, skjematisk oversikt med NCS-koder og forslag til tilbakeføringsperiode for hvert av de 3 rommene er samlet i foreliggende rapport.

Fargeundersøkelsene er utført av malerikonservator Anne Ytterdal. Malerikonservator Hilde Smedstad Moore deltok i arbeidet knyttet til rom 105. Begge ansatt ved AM.

1.3 BESKRIVELSE AV INTERIØR

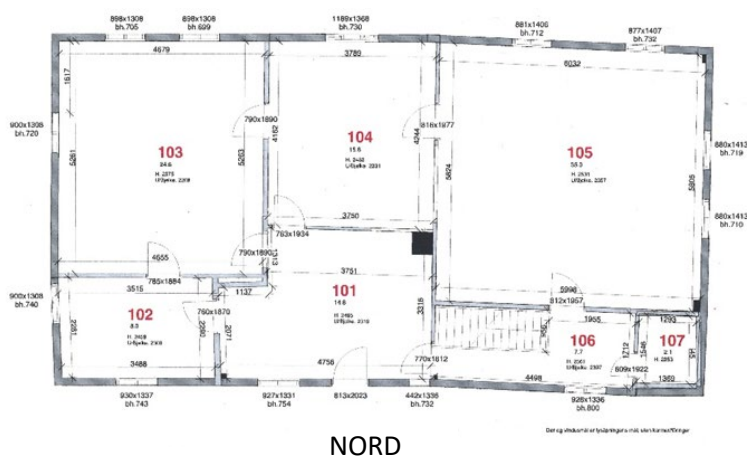


Fig. 1. Grunnplan 1. etasje. De 3 fargeundersøkte rommene er gitt romnummer i henhold til grunnplan.

ROM 103

Taket er pappet og har tilnærmet hvitmalte flater mellom synlige takbjelker lagt nord-sør. Takflatene avsluttes med en kvartstaff klemlist inn mot takbjelkene i samme farge som takflaten. Rommets 5 takbjelker er uten profilering. Stussbrettlisten mellom takbjelkene er riflet med en smal profilert list som avslutter belistningen mot vegg i underkant av bjelken. Både takflate, bjelker og stussbrettlist er NCS-kodet til S 0603-Y60R.

Veggene er pappet og påført papir som er malt hvite (tilnærmet S 1005-Y20/30R).

Rommet har 3 krysspostvinduer, to på sørveggen og et på østveggen. Gerikter og midtstokk er profilerte. Geriktene er demontert. Alle vinduenes elementer er hvitmalte (S 0502-Y50R).

Rommet har tre fyllingsdører; en ut til rom 102 på nordveggen og to dører til henholdsvis rom 101 og rom 104 på vestveggen. Dørenes gerikter er riflet. Dørblad og gerikter er malt i en varmhvit farge (S 0505-Y50R). Dørblad inn mot rom 104 og dørblad mot nord var demontert før fargeundersøkelsene startet.

Fotlistene i rommet er demontert.

Gulvbordene i rommet er lagt øst-vest. Søndre halvdel er malt mørk grå (S 4010-Y10R), nordre del består av umalte bord.



Fig. 2. Rom 103. Nordvegg.



Fig. 3. Rom103. Sørvegg.



Fig. 4. Rom 103. Østvegg.



Fig. 5. Rom 103. Vestvegg.

Rom 104

Taket er pappet og har tilnærmet hvitmalte flater (i nærheten av S 0502-Y50R) mellom synlige takbjelker lagt øst-vest. Takflatene avsluttes med en kvartstaff klemlist inn mot takbjelkene i samme farge som takflaten. Rommets 4 takbjelker er uten profilering. Stussbrettlisten mellom takbjelkene består av et flatt bord med en smal profilert list som avslutter belistningen mot vegg i underkant av bjelken. Stussbrettlist og bjelker er hvite (S 0603-Y40R), tilnærmet takflaten farge.

Veggene er pappet og påført papir som er malt varmhvitt (S 1005-Y30/40R).

I nordvestre hjørne er en brannmur. Brannmur og belistning er også malt varmhvite (puss: S 1005-Y10R) og (list: S 1002-Y). Tømmerveggen i sørvestre hjørne ble skiftet ut/«restaurert» i 2002.

På sørvegg er det et trefags vindu med 2 rammer i hvert fag. Vinduet er hvitmalt (S 0502-Y). Gerikter og midtstokk er profilerte. Geriktene er demontert.

Rommet har tre fyllingsdører; en ut til rom 101 (mot nord) og en ut til henholdsvis rom 103 (øst) og rom 105 (vest). Geriktene er profilerte. Geriktene på vest- og østvegg har i tillegg rifler. Dørblad og gerikter er malt i en varmhvit farge (S 0907-Y/Y10R). Dørblad møt øst og nord var demontert før fargeundersøkelsene startet. Fotlistene i rommet er demontert. Gulvbordene er nye og ubehandlete, lagt nord – sør.



Fig. 6. Rom 104. Nordvegg.



Fig. 7. Rom 104. Sørvegg.



Fig. 8. Rom 104. Østvegg.



Fig. 9. Rom 104. Vestvegg.

ROM 105

Taket har pappete og tilnærmet hvitmalt flater (S 0502-Y50R) mellom synlige takbjelker lagt øst-vest. Takflatene avsluttes med en kvartstaff klemlist inn mot takbjelkene i samme farge som takflaten.

Rommets 7 takbjelker er uten profilering og er malt lys blå (S 0804-B50G). Stussbrettlisten mellom takbjelkene er brede, har horisontale rifler og er malt lys blå som bjelkene. En tannsnittlist utgjør avsluttende list mot vegg i underkant av bjelkene. Tannsnittlisten er malt rosa (S 2030-Y50R).

Alle veggene er pappet og tilnærmet hvitmalt (S 1005-Y30R). I både sørvestre og nordvestre hjørne er en synlig, utenpåliggende hjørnestolpe.

På østvegg er en brannmur hvor listverket også har rifler. Søndre brannmurslist utgjør dørgerikt for tilstøtende dør. Brannmur og belistning er malt varmhvite (S 1005-Y10R).

På henholdsvis sør- og vestvegg er det to hvitmalt krysspостvinduer (S 0502-Y) med 6 ruter. Gerikter og midtstokk er profilerte.

Rommet har to dører; en ut til rom 106 og en ut til rom 104. Både dørbladene fyllinger og gerikter har rifler. Begge dørene med gerikter er malt i en varmhvit farge (S 1005-Y20R).

Fotlistene i rommet er demontert.

Gulvbordene i rommet er lagt øst-vest og er malt mørk grå (S 4010-Y10R/Y90R).



Fig. 10. Rom 105. Nordvegg.



Fig. 11. Rom 105. Sørvegg.



Fig. 12. Rom 105. Østvegg



Fig. 13. Rom 105. Vestvegg.

2. FARGEUNDERSØKELSENE

2.1 METODE

Undersøkelsene er foretatt ved stratigrafisk (lagvis) avdekking av malingslagene med skalpell samt uttak av totalt 29 materialprøver (malingsnitt) fra ulike element i de 3 rommene (6 snitt fra rom 103, 5 fra rom 104 og 18 fra rom 105).

Resultatet som presenteres i rapporten er basert på funn gjort under arbeid i Thranegården og videre bearbeiding av materiale tatt inn til AM.

Bygningsmessige restaureringsarbeider var gjennomført i bygningen før AM ble involvert i prosjektet. Veggtrekk og tømmervegg er i den anledning blitt fjernet på deler av sørvegg og sørvestre hjørne i rom 104 og 105. I tillegg er listverk rundt vinduer samt fotlister demontert.

Det har vært ulik tilgang til elementenes overflater i de 3 rommene. Det er ikke laget nye åpninger i tak eller veggbekledning uten at det har blitt ansett som nødvendig for forståelsen av helheten i rommet. Spesielt gjelder dette rom 103 og 104. I rom 103 er undersøkelsene fortrinnsvis utført på allerede tilgjengelige flater og kikkehull fra forundersøkelsen. I tillegg ble en nyere trefiberplate sør for vinduet på vestveggen demontert for å kunne skjære ut et stykke veggbekledning med alle tapetlag for separering og fotografering. I rom 104 er

undersøkelsene utført på tilgjengelige flater på vestvegg og sørvegg. På nordvegg er det laget et kikkeshull over brannmuren, men ut over dette har vi valgt å la nord- og østvegg stå urørt, da de er uten skader.

Av de 3 rommene er rom 105 grundigst undersøkt, men heller ikke her er flere flater enn nødvendig blitt løstnet eller tatt ned. Veggens bekledning ble undersøkt og tapetlag separert ved å løsne et intakt stykke som hang igjen etter «restaureringen» av rommets sørøstre hjørne. På østveggen ble det valgt å ta ned hele veggbekledningen nord for brannmuren med begrunnelse i svært bølgete papp med mulige fuktskader som måtte undersøkes nærmere. Nordvegg og vestvegg står tilnærmet urørt.

Denne tilnærmingen gir naturlig nok mulighet for tap av informasjon. Til tross for dette er det gjort langt flere funn ved gjennomførte undersøkelser, spesielt i rom 105 og 104, enn forundersøkelsen i 2004 tilsa.

Fargene som er funnet er registrert i NCS-systemet (Natural Colour System). NCS-kodene som hovedfargene er blitt gitt må anses som veiledende, da det som regel ikke er en kode som er sammenfallende med det avdekkede laget. I tillegg er NCS-systemet noe mangelfullt innen helt lyse farger. Det ligger også mulige feilkilder i selve fargeundersøkelsen. Fargeflatene som har blitt avdekket kan være slitte, skitne eller ha blitt forandret ved forskjellig lyspåvirkning i form av bleking og gulning. For å minimalisere subjektive tolkninger er det ønskelig at fargebestemmelsene blitt diskutert, vurdert og bestemt av to personer. Dette har blitt gjort i dette prosjektet for rom 105. I rom 103 og 104 er NCS-kodingen utført av undertegnede alene ved bruk av digital NCS Colour Scan i tillegg til finjustering av koder ved bruk av den manuelle NCS-viften. Fargene er kodet i en blanding av dagslys og kunstlys.

2.2 DOKUMENTASJON

Lagbeskrivelsesskjema for de viktigste elementene er fylt ut som grunnlagsmateriale for forståelse av funn. NCS-kodene som hvert fargefunn er gitt, er overført til en skjematisk oversikt som er plassert i etterkant av hvert enkelt roms funnoversikt. Skjemaet visualiserer fargeholdningen i rommets ulike perioder og danner utgangspunkt for diskusjon og anbefalt tilbakeføringsperiode. Lagbeskrivelsesskjemaene med tilleggsopplysninger om hvert enkelt fargefunn oppbevares på AM.

De fleste av de 29 snittene er støpt inn, slipt og vurdert i mikroskop. Snittene er fotografert og mange av dem presenteres i rapporten for å underbygge funn for de ulike elementene. Liste over materialprøver, uttakssteder og selve materialprøvene oppbevares på AM. Veggbeklednings tapeter og lerret som er tatt inn og separert oppbevares også på AM.

I tilknytning til reparasjoner foretatt av Faber Bygg i 2002 gjorde tømmer Dag Fjellstad notater og avtegninger av bygningsdetaljer som ble observert både utvendig og innvendig. Avtegningene av profilert listverk fra de 3 rommene er, sammen med enkelte egne avtegninger, benyttet i foreliggende rapport. Dag Fjellstad notater ble levert til Jærmuseet ved Inger Smith Olsen i 2005.

Det er ikke avsatt referansefelt på de ulike elementene. Dette må gjøres der overflater må skrapes eller maling fjernes som del av klargjøring for ny oppmaling. Referansefelt er viktig for å sikre fremtidig dokumentasjon og bevaring av alle lag fra rommenes fargehistorie.

2.3 FARGEHISTORISKE PERIODER OG FASER

Da prosjektet startet forelå det lite konkrete opplysninger om sentrale endringer i Thranegårdens historie. Det forelå i det hele svært lite opplysninger om huset.

Historiker Sigbjørn Stangeland, Jærmuseet, har foretatt søk i arkiver og kilder og samlet informasjon om Thranegården. Kildene¹ sier at det er usikkert, men antas at huset er fra midten av 1700-tallet og at det ble foretatt en ombygging rundt 1820.

Videre utover på 1800-tallet er det lite informasjon, men en branntakst fra 1846 omtaler en forstue med *Vindu og Gadedør*. Branntaksten fra 1868 forteller at huset er *innvendig tapetsert, bestående av 2 stuer, 3 soverom, Forstue og kjøkken hvorfra fører Trappe op til loftet*. De to stueene må være rom 103 og 105 og forstuen rom 104. I en branntakst fra 1891 har det skjedd en endring ved at tre stuer (saler) omtales som *malede og tapetserede*. Det må antas at det er rom 104 som er blitt stue og inngangen flyttet til nordsiden.

To ugifte søstre eide og bodde på gården fra andre halvdel av 1800-tallet og frem til 1921, da den ene søsteren dør. Gården overføres til en brorsønn, men få år etter ble den tilbakeført til den gjenlevende søsteren, som dør i 1933 og en adoptivønn overtar eierskapet. I 1951 overtar brorsønn Karsten Thrane gården. Høyland kommune overtar i 1962 og bygningen renoveres før Høyland bygdemuseum flytter inn. Etter 1960-tallet ser det kun ut til å ha blitt foretatt begrenset oppussing.

Det er på grunnlag av foreliggende informasjon gjort forsøk på å dele fargehistorien inn i perioder og faser. Utgangspunktet er det eksisterende skriftlige materialet, tidstypiske trekk (bl.a sammenholdt med informasjon i *Gamle trehus*)² og funn gjort under arbeidet.

Periode 1: 1750 – 1870	Fase A: ca 1750 – ca 1820 (trolig embedsmannsbolig til 1821) Fase B: ca 1820 – ca 1870-tallet (ingen informasjon ut over romoversikt i branntakst 1846 og 1868)
Periode 2: 1870 - 1921	(to søstre bor i huset. Rom 104 ombygd til stue mellom 1868 og 1891)
Periode 3: 1921 - 1951	Fase A: 1921 - 1933 (en søster og en brorsønn m/fam.) Fase B: 1933 - 1951 (adoptivønn. Trolig ingen endring)
Periode 4: 1951 - 1962	(brorsønn er eier)
Periode 5: 1962 – 2018	(Høyland bygdemus. 1962, Sandnesmuseet, Jærmuseet 2002)

2.4 FORSLAG TIL TILTAK

VALG AV TILBAKEFØRINGSPERIODE

På grunnlag av sikre funn, mangel på funn samt omfang av originale og sekundære elementer er det fremsatt forslag til tilbakeføringsperiode for hvert enkelt rom. Dette må anses som en anbefaling ut fra et malerikonservators ståsted og benyttes som innspill i en diskusjon knyttet til fremtidig bruk av Thranegården. Som det fremgår av rapportens

¹ Aurenes, O. 1954. *Høyland Gards og ættesoge gjennom 400 år:1500-1900*. Høyland heradstyre. *Høyland: Minneskrift til kommunejubileet 1837-1937*. Branntakster 1846, 1856, 1868, 1891.

² Drange, T., et al. 1992. *Gamle trehus. Historikk, reparasjon, vedlikehold*. Universitetsforlaget.

funndel er det foreslått ulike tilbakeføringsperioder. Ingen av rommene er foreslått tilbakeført til opprinnelig utseende.

Rom 103: Periode 1, fase B

Rom 104: Periode 3, fase B

Rom 105: Periode 2 (fase A og B)

MALEMATERIALER OG MALERUTFØRELSE³

Når endelig valg av tilbakeføringsperiode for hvert av rommene er tatt, bør det avdekkes et felt på ca 10 x 10 cm av hver hovedfarge som skal males opp. Avdekkingsprøvene bør stå minst 3 måneder for bleking av linoljen, før malerikonservator og utførende malermester gjennomgår NCS-kodene og eventuelt justerer disse før oppmaling. På enkelte av de NCS-kodete fargene er det en skråstrek. Dette betyr at fargen ligger mellom de to kodene og må blandes spesielt.

Malt treverk

Overflatene rengjøres forsiktig. Hvis løs maling må skrapes avsettes det referansefelt for elementet. Der nivåforskjellene blir for store fjernes all maling ned til fast underlag. Sparkel skal ikke benyttes.

Det benyttes linoljebasert maling til ny oppmaling av tak, vinduer og dører. Glans: ca 25-30. Malingen skal påføres i tynne strøk med pensel i treretningen. Anbefalt NCS-kode benyttes til grunning og et tynt dekkstrøk.

Gulvene males med alkydmaling for å få en slitesterk overflate. Gulvbordene og fotlistene(?) renses for boning/polish og grunnes med oljebasert heftgrunn i samme farge som sluttstrøkene. Det anbefales å benytte Jotun Oxan gulvmaling for tre i to tynne strøk. Glans: ca 35-40.

Limfarge

Det er kun funnet bruk av limfarge som første lag på tømmerveggene i rom 104. Dette betyr ikke at limfarge ikke har vært benyttet til maling av f.eks tak i rommenes første periode, men limfarge blir ofte vasket bort før ny oppmaling og kan være vanskelig å dokumentere.

Det er ikke anbefalingen, men hvis det likevel velges å gjenskape de limfargemalte, matte veggene i rom 104 oppå dagens veggpapp må valg av malingstype vurderes spesielt. Limfargemaling er i utgangspunktet ikke vannfast og egner seg ikke pga avsmitting ved berøring. Alternativ, vannfast og matt maling kan benyttes siden det ikke males på original overflate.

Puss

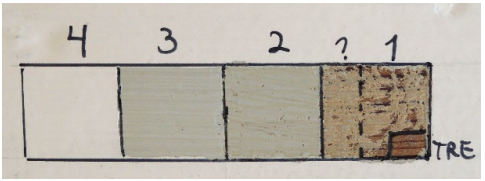
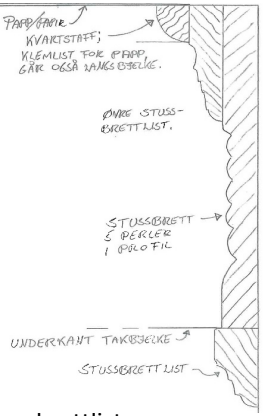
Overflaten rengjøres og flikking med lateksbasert maling fjernes på brannmuren i rom 104. Sprekker og riss i brannmuren i rom 104 og 105 utbedres ved å lime tynt papir over sprekkene. Papiret skal være større enn skadene og limet skal ikke påføres helt ut til kanten av papiret. Kantene på papiret rives etter at limet er tørket og slipes ned slik at det ikke er markerte kanter mellom de pålimte lappene og pussene. Lappene grunnes lokalt og retusjeres på brannmuren i rom 105 hvis marmorimitasjonen skal avdekkes.

I rom 104 kan linoljemaling påføres tynt med en fin rulletype, men må umiddelbart fordrives i vertikal retning. Glans: ca 20.

³ Materialer, utførelse og glansgrad er i samsvar med anbefalinger gitt av NIKU i tilsvarende prosjekter.

3 FUNN

3.1. FUNN ROM 103

Takflate	<p>Himlingsbordene er orientert øst-vest og utgjør gulvet i 2. etg. De ligger under et lag malt papp som er festet med pappstift direkte til bordenes underside. Langs bjelkene holdes pappen på plass av en enkel kvartstafflist på 2 cm høyde. Bordene har fjær og not, men bredden på bordene sees ikke.⁴</p> <p>FUNN</p> <p>Tre lag oljeholdig maling og et lag lateksbasert maling på papp.</p> <p>Lag 1. Blek oker (S 2010-Y20/30R)</p> <p>Lag 2. Grå (S 2005-G80Y. Blåeste partier: S 2002-G)</p> <p>Lag 3. blålig grå (S 2500-N mot S 2000-N)</p> <p>Lag 4. Papp</p> <p>Lag 5. Hvit (S 0603-Y60R)</p> <p>Himlingsbordene har kun tre lag oljebasert maling. Papp og klemlist, som er påført i nyere tid, har kun et lag lateksbasert, matt maling.</p> <p>De tre lagene med maling på himlingsborden burde tilsa at bordene er sekundære. Fargene på de tre lagene er imidlertid like som de tre første lagene på takbjelker (fig. 14) og stussbrettlist. Funn knyttet til stussbrettlist tilsier at elementene trolig er fra før midten av 1800-tallet.</p>
Takbjelker Snitt 4	<p>De 5 frilagte bjelkene i rommet har en høyde på ca 18-18,5 og er 8-9,5 cm brede. Bjelkenes overflater har ujevnheter som tilsier at de er håndhøvlet.</p> <p>FUNN</p> <p>Tre lag oljeholdig og et lag alkydmaling(?)</p> <p>Lag 1. Lys sandstein (S 2010-Y20/30R)</p> <p>Lag 2. Grå (S 2002-G)</p> <p>Lag 3. blålig grå (S 2500-N mot S 2000-N)</p> <p>Lag 4. Hvit (S 0603-Y60R)</p>  <p>Fig. 14. Fargertrapp på takbjelke.</p> <p>Det er trolig 1-2 lyse/hvite lag før lag 4 som mangler i fargertrappen (sees på snitt 3, fig. 16).</p>
Stussbrettlist Snitt 3	<p>Stussbrettlisten består av 3 listdeler. Den bredeste listen er ca 17,5 cm høy med 5 horisontalt plasserte, konvekse rifler. Den andre delen av listen er ca 6,5 cm høy og i tillegg er det en ca 4 cm bred profilert list som avslutning ned mot vegg i underkant av takbjelkene (fig. 15). Taklisten avsluttes av klemlisten for papp oppe.</p> <p>FUNN</p> <p>Tre lag oljebasert maling og 2-3 lag alkydmaling(?)</p> <p>Lag 1. Lys sandstein (S 2010-Y20/30R)</p> <p>Lag 2. Grå (S 2002-G)</p> <p>Lag 3. Blålig grå (S 2500-N mot S 2000-N)</p> <p>Lag 4-5. Tilnærmet hvite</p> <p>Lag 6. Hvit (S 0603-Y60R)</p>  <p>Fig. 15. Stussbrettlistens</p>

⁴ Det er valgt å ikke åpne større «kikk hull» i takpappen enn det som ble gjort i 2004. Pappen er uskadd og skal kanskje beholdes.

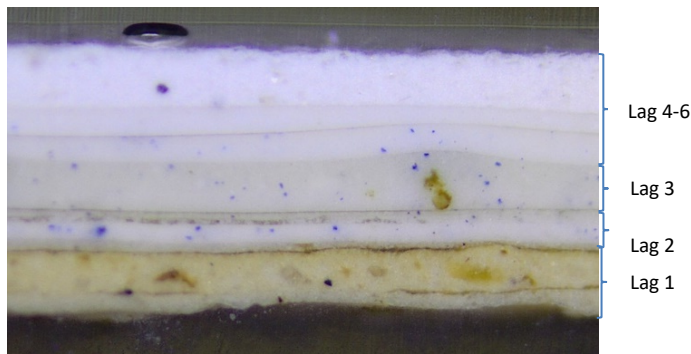


Fig. 16. Snitt 3, pålys. Malinglag på stussbrettlisten.
Smuss sees som en mørk stripe oppå lag 1 og lag 2.

Lag 1, den den lyse sandsteinsfargen, har samme kode som et av de alternative fargesettingene for tak/bjelker i rokokkoperioden (1760-1790) i Gamle Trehus (s. 424). Samsvar mellom en typisk rokokkotakfarge og taket i rom 103 kan være tilfeldig, men stussbrettlisten i rom 103 skiller seg ut fra tilsvarende list i rom 105 og lag 1 er ikke på basis av sinkhvitt og er dermed fra før 1860. Dette kan underbygge at stussbrettlisten i rom 103 er eldre enn listen i rom 105 som er datert til slutten av 1800-tallet. Et markert smusslag oppå de to første lagene sees på snitt 3 (fig. 16) og sees også med det blotte øye på himlingsbordene. Det er en indikasjon på at lagene har stå eksponert over lang tid. Gjennom forundersøkelsen i 2004 ble det konkludert med at rom 103 opprinnelig også har inkludert rom 102. En reduksjon av rommet til dagens størrelse ble antatt å ha skjedd midt på 1800-tallet pga dateringen på det første tapetlaget på veggen. Dette samsvarer bedre med antall lag på takelementene som en må anta har medført nye eller omarbeidete takelementer. Tilpassete listestykker i rommets nordøstre hjørne underbygger også dette.

Vegger

Veggene er pappet og malt. Bølger og ujevnheter tilsier at den er påført på toppen av flere lag med papp, papir eller lerret. Et stykke med all veggbekledning ble skåret ut sør for vinduet på østveggen og tatt inn til AM for videre undersøkelse og separering av tapeter.

FUNN

10 forskjellige tapetlag i tillegg til lerret og dagens malte trefiberplater med kraftpapir.

Lag 1. Lerret

Lag 2. Papirtapet. Iriseffekt i blått og hvitt på lys brun bunn.

Lag 3. Papirtapet. Store blomsterslynger i brunt på blå bunn.

Lag 4A. Papirtapet. Rombeformer med blomstermotiv og stiplede, spinkle bladslynger i blått og hvitt på ufarget beige bunn.

Lag 4B. Papirtapet. Blomsterbuketter og stiplede spinkle blader og mønstre i blått på ufarget lys bunn.

Lag 5. Papirtapet. Blomstermotiv i hvitt på ufarget grågrønn bunn.

Lag 6. Papirtapet. Blomster, blader og blondebånd i hvitt og sort på ufarget brun bunn.

Lag 7. Papirtapet. Streker og blomster i rødt, grønt og grått på ufarget brun bunn.

Lag 8. Papirtapet. Streker og prikker i brunt og «gull» på ufarget beige bunn.

Lag 9. Papirtapet. Heldekkende mønster i beige og grågrønt på lys beige bunn.

Lag 10. Papirtapet. Blomster og strå i lys blått, grått og hvitt på grårosa bunn.

Lag 11. Trefiberplate

Lag 12. Kraftpapir

Lag 13. Hvit oljeholdig maling (S 1005-Y20/30R)

Periode 1 (1750 – ca 1870)

Det er ikke funnet materiale på veggene som kan plasseres i periode 1, fase A. Etter demontering av veggbekledningen ble et stykke av tømmerveggen mot øst eksponert. Tømmeret er glatt og har tallrike innrissinger, stikk og lange kjeder med små punkter/punsemerker (fig. 17). Dette må bety at veggen har stått utildekket over lang tid, kanskje helt frem til lerret og irstapet ble montert i periode 1, fase B.



Fig. 17. 2 detaljer av tømmer på østvegg viser en glatt overflate med forskjellige innriss og punkter.

Lag 1.

Tykt, tettvevd lerret av lin⁵ med sømmer og skjøter (fig. 18). Trådtettheten er 6 på renning og innslag og veven er 1,2 mm tykk. Det er mulig at lerretet er gjenbrukte sekker ut fra sømmene, tykkelsen og at det er en bredde på ca 60 cm mellom sømmene. Lerretet er ubehandlet og antas å være strukket på veggen som underlag for irstapetet (lag 2).



Fig. 18. Umalt lerret med oppsprettete sømmer er strukket på veggen som underlag for lag 2.

Lag 2.

Papirtapetet har iriseffekt i mønstertrykken, som består av to farger; blått og hvitt i blokktrykk med limfarge (fig. 19). Tapettypen var i produksjon fra ca 1830 og ble produsert i store mengder i Sverige på 1840- og 50-tallet (*Tapetboken. Papperstapeten i Sverige*, s. 169). I mikroskop ser en at iriseringen på tapetet ikke følger mønsteret. Dette kjennetegner iriserte svenske tapeter fra denne tiden,⁶ men det kan også være et norskprodusert tapet fra Frølich tapetfabrikk, og må da eventuelt dateres til etter 1847.⁷



Fig. 19. Lag 2. Iristapet datert ca 1840-1850.

⁵ Tekstilanalysen er foretatt av A. Ytterdal. Ut fra karakteristika i 200x forstørrelse er det identifisert som lin, men det kan også være nesle. I rom 105 er lerretet identifisert som jute.

⁶ Den vanligste irstapetteknikken i Sverige på denne tiden var å stryke over fargeovergangene i det ferdigtrykte tapetet med en pensel dyppet i vann (*Tapetboken. Papperstapeten i Sverige*, s. 169).

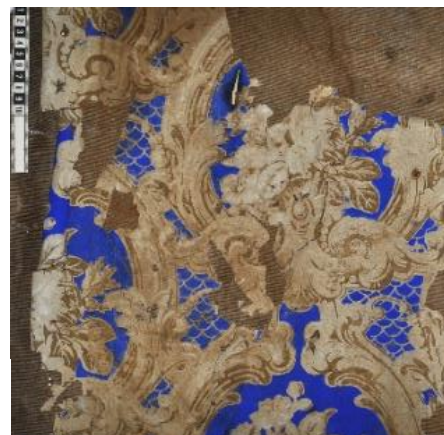
⁷ Et identisk tapet funnet i Kongsgård skole er datert til 1840- 1850. Flere funn av samme tapet kan bety at tapetet var tilgjengelig handelsvare i Stavanger/Sandnes.

Bak de demonterte vindusgeriktene ser en tapetmønsteret er montert horisontalt og ikke vertikalt som dokumentert ellers i rommet. Om dette er tilsiktet er uavklart. Lerret og iristapet er dokumentert på alle veggene, inkludert nordveggen.

Lag 3.

Stykket med veggbekledning fra østveggen som ble tatt med til AM for separering, viste litt overraskende at lag 3 var første lag på lerretet (fig. 20). Dette samsvarer ikke med observasjoner knyttet til de eksponerte tapetflatene rundt vinduene og heller ikke til funn gjort gjennom forundersøkelsen i 2004. Det er, etter ytterligere undersøkelse, slått fast at papirtapetet er rommets andre tapetlag.

Fig. 20. Lag 3. Papirtapet datert til ca 1850-1860.



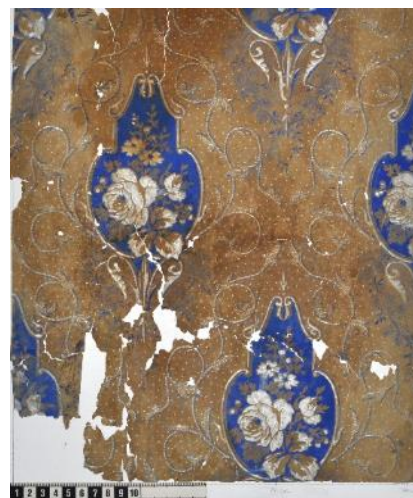
Tapetet er blokktrykk i limfarge. Den kraftige blå bunnfargen består trolig av syntetisk ultramin og er trolig trykket på som siste farge. Tapetet kan, ut fra andre sammenliknbare funn, dateres til ca 1850-1860 og er trolig norskprodusert.

I Rom 105 ble det funnet ett fragment av dette tapetet vest for vestre vindu på sørveggen mellom lag 2 og 3. Funnet er nevnt i funnoversikten og i den skjematiske oversikten er det antydnet at det kan ha vært tilsvarende tapet også i rom 105 i periode 1, fase B.

Lag 4 A.

På grunnlag av de blå blomsterbukettene i limfargetrykk med stiplede bladslynger og mønstre rundt, antas tapetet å være et norskprodusert tapet fra F. H. Frølich (fig. 21). Det er imidlertid ikke like karakteristisk for Frølich som tapet 4B, men siden tapet 4B trolig kan dateres til 1860-1865 bør tapet 4A også dateres til til denne tidsperioden eller noe tidligere.

Fig. 21. Lag 4A.
Papirtapet kan trolig dateres til ca 1860.



Lag 4 B.

Under tapetlag 5 ble det ved forundersøkelsen i 2004 funnet et papirtapet rett på flathugget tømmer i et «kikkehull» på nordveggen inn mot nordvestre hjørne. Tapetet er tilnærmet lik et tapet som dateres til 1860-65 og som omtales som *Norges vanligste tapet på denne tiden* (Fortidsvern 2-1984, s. 23).

Tapetet går uavbrutt over stokkenes meddrag og er dermed ikke sekundært plassert som del av en flyttet vegg (fig. 22). Tapetet stopper 3-4 cm over dagens gulv. Tapetfunnet ga grunnlag for å anta at rom 103 har vært større, dvs inkludert rom 102, og at den nyoppsatte veggen og resten av det nye, mindre rommet har blitt tapetsert med tapetlag 4B.



Fig. 22. Lag 4B. Papirtapet datet ca 1860-1865.

Tapetet er også funnet i tilknytning til brannmuren ved undersøkelsene gjennomført i 2019 (fig. 31-32). Der ligger tapetet oppå lag 4A og markerer, som funnet på nordveggen, en endring i rommets utseende (se mer om dette under brannmur).

Periode 2 (1870-1921)

Lag 5.

Tapetet kan trolig plasseres i gruppen «nyrenessanse» og dateres til ca rundt 1880 (fig. 23). Fukt har ødelagt deler av motivet, noe som tilsier limfargetrykk. Kun hvit trykkefarge er benyttet. At papiret utgjør bunnfargen i trykket underbygger at tapetet er fra perioden 1860-1920 (Gamle Trehus, s. 480).

Fig. 23. Lag 5.
Papirtapet datert
til ca 1880.



Lag 6.

Dette tapetet antas å være fra 1890-1900. Tapetets farger er mørke og hele flaten er fylt med blomster ispedd med luftige blondebånd (fig. 24). Barokkens tekstiler og farger er trolig forbildet.

Fig. 24. Lag 6. Papirtapet
som antas å være fra ca
1900.



Periode 3 (1921-1951)

Lag 7 og lag 8.

Begge tapetene innehar alle karakteristika for tapeter fra 1925-1940, Funksjonalismen, bl. a ruter med horisontale og vertikale streker kombinert med stiliserte blomster, brune og grå farger med kraftige farger i mønstre og bruk av sølv og gull (fig. 25-26).



Fig. 25. Lag 7. Dateres til
perioden 1925-1940

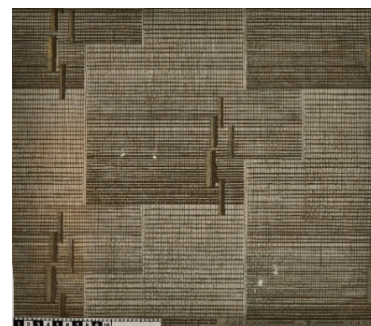


Fig. 26. Lag 8. dateres til
perioden 1925-40.

Periode 4 (1951 – 1962)

Lag 9.

Typisk etterkrigstapet både i farger og motiv (fig. 27).



Fig. 27. Lag 9. Dateres til ca 1950.

Periode 5 (ca 1960 – 2018)

Lag 10.

Stilisert vegetasjonsmotiv typisk for etterkrigstiden (fig. 28). Det er usikkert om tapetet skal plasseres i periode 4 eller periode 5. Tapetet er ikke funnet på rommets nordvegg.



Fig. 28. Lag 10. Dateres ca 1960-

	<p>Lag 11. Trefiberplate</p> <p>Lag 12. Kraftpapir</p> <p>Lag 13. Hvit oljeholdig maling (S 1005-Y20/30R</p>
Brystning/ Brystningslist	Spor etter brystning eller brystningslist er ikke funnet på noen av lagene.
Brannmur/ brannmurslist	<p>I branntaksten fra 1847 står det at rommet har <i>en enetages belægende Kakelovn af Jermalm</i>, så en brannmur eller skjerming for ildsted vet vi at må ha vært i rommet.</p> <p>Et kikkehull på ca 20 x 20 cm ble åpnet i skjæringen mellom brannmurslist og taklist på vestveggen ved forundersøkelsen i 2004. Observasjoner, mål og tapetlag ble dokumentert. Som del av søk etter ytterligere informasjon om brannmuren ble det i 2019 valgt å gjøre kikkehullet fra 2004 større.</p> <p>FUNN</p> <p>Mellom de to dørene på vestveggen har det vært en brannmur som i dag ikke er synlig. Brannmuren har fylt hele arealet mellom dørene og har vært avsluttet oppe i høyde med overkant av dørene. Dørgeriktene som vender inn mot brannmuren har skråkuttet flate som viser tidligere sammenbygging med overliggende brannmurslist (sees på fig. 29 og omtales i rapport fra 2005).</p> <p>Veggens originale lerret med iristapet går bak stussbrettlisten oppe. Iristapetet har en skåret avslutning nede i flukt med underkant av brannmurens/dørenes overliggende list og lerretet avsluttes ca 5-6 cm i underkant av denne (fig. 30). Dette viser at brannmuren har vært i aktiv bruk da veggene fikk lerret og tapet rundt 1840. På fig. 29 sees en ca 6,5 cm bred stripe treverk med tilsynelatende kalkbehandlet(hvittet) overflate på øvre del av en veggstokk. Overflaten er glattet/bearbeidet videre nedover på samme stokk og trolig videre nedover veggen.</p> <p>Det mest interessante funn knyttet til brannmuren er at tapet 4B, som i 2004 bare ble funnet på nordvegg, også er å finne på brannmuren. På nordveggen er tapet 4B første lag på tømmeret, men på brannmuren er tapetet klebet oppå lag 4A (fig. 31). Funnet viser at lag 4A følger lag 1-3 ved å være påmontert i mellomrommet mellom overliggende list på brannmuren og stussbrettlisten. Lag 4B fortsetter videre ned forbi underkant av brannmurslisten. Dette må bety at brannmuren fra dette tidspunkt ikke lenger</p>



Fig. 29. Tapetlag og spor etter hvitning på treverk.



Fig. 30. Lerret og iristapet mellom brannmur og taklist. Listbredden er som i dag (rød)

er et synlig element i rommet og at papirtapet 4B er kommet på som rommets tapet på dette tidspunkt, ca 1860. For å slå dette fast med sikkerhet må et større kikkeshull lages.



Fig. 31. Tapetlag 4A og 4B. Lag 4B ligger øverst og er påført oppå tidligere pusset brannmursflate.



Fig. 32. detalj av lag 4B på nordvegg. Sammenholdt med fig. 31 ser en at det er samme tapet.

Nyere, eksponerte bord på nedre del av østveggen i rom 104 og synlig treverk i en åpen spalte i brannmurens flate i rom 103 tilsier at brannmursveggen er kraftig endret i nedre del.

Et lite fragment av et tapet ble funnet bak søndre dørgerikten (siden som vender mot brannmuren) på døren i norvestre hjørne. Mønsterdetalj tilsier at det er samme tapet som bl funnet bak fotlisten i rom 104 (fig. 50). Funnet er ikke undersøkt nærmere og det er ikke funnet spor av tilsvarende tapet andre steder i rommet gjennom undersøkelsene.

Vinduer
(fag, smyg og
gerikter)

Rommet har tre krysspostvinduer; to på sørveggen og et på østveggen. Det er enkle glass i rammene. Alle vinduenes profiler er innbyrdes like (fig. 33-34). Geriktene er ca 10 cm brede og har profilering som stilmessig hører hjemme i sveitserstilen (1840-1920).

FUNN

Et lag olje (alkyd?)basert og to lag lateksbasert maling.

Midtstokk, smyg og rammer

Lag 1. Grønlig Hvit (S 1005-G80Y)

Lag 2. Hvit

Lag 3. Hvit (S 0502-Y50R)

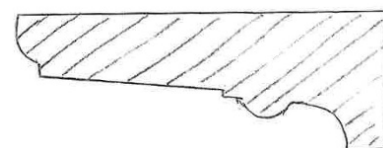


Fig. 33. Profil gerikt



Fig. 34. Profil midtstokk.

Gerikt

Løs gerikt lagret i rommet.
Lag 1. Lys blå (S 1010-R90B)
Lag 2. Lys blå (S 1510-R80B)
Lag 3. Hvit (S 0502-Y50R)

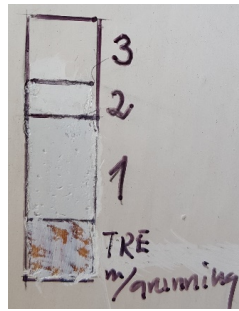


Fig. 35. Fargetrapp smyg.

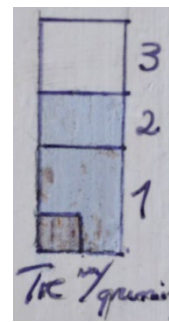


Fig. 36. Fargetrapp gerikt.

Vinduene er mest sannsynlig innsatt i nyere tid. Funn av kun 3 lag maling på alle elementer (fig. 35-36) og ingen ruglete glass underbygger det visuelle inntrykket av at elementene i dagens krysspostvinduer er utført som stilkopi, trolig med utgangspunkt i to-ramsvinduet på nordveggen i rom 102. Midtstokkens profil på vinduet i rom 102 er lik som i rom 105.

Vinduene i rom 105 er sekundære krysspostvinduer som dateres til 2. halvdel av 1800-tallet. Midtstokken på vinduene i rom 103 er en forenklet utgave. Vinduene gerikter har stilstrekk fra andre del av 1800-tallet, men antas også å være nyere stilkopi. Krysspostvinduene i rom 103, samt på østvegg i rom 102 og mot øst på loftet, antas å ha blitt satt en gang etter 1960.

I stabelen med listverk lagret i rom 103, lå også en list som har hatt sin plass under en av vinduene bunnkarm i rom 103. Listen har lik utformin som på vindu i rom 102. Det ble laget en fargetrapp på listen (fig. 37). Den viser at listen har flere lag enn øvrige funn knyttet til vinduene. Fargetrappen samsvarer med dørgeriktene, men mangler de to første lagene og den kraftige blå farge (lag 6) som en finner på dørenes elementer.

List under bunnkarm

Tre lag oljebasert, et alkyd- og et lateksbasert maling.

Lag 1. Lys blå (s 1502-B)
Lag 2. Grønlig gul (S 2005-G60Y)
Lag 3. Lys gråblå (S 1502-B)
Lag 4. Hvit (S 1005-G80Y)
Lag 5. Hvit (S0603-Y40R)

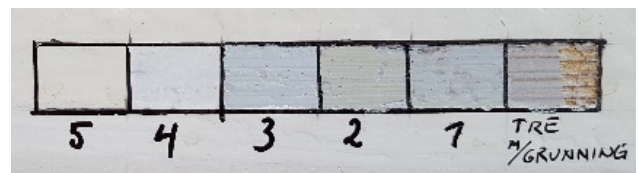


Fig. 37. Fargetrapp list under bunnkarm.

Listens fargetrapp har fellestrekk med fargetrappene på dørene ved at lag 1- 3 har samme NCS-kode som lag 3-5 på dørene. Dette gir grunnlag for å anta at de forrige vinduene i rommet var fra 2. halvdel av 1800-tallet.

Dører
(dørblad og
gerikt)

Snitt 1-2

Det er tre dører i rommet, to på vestveggen og en på nordvegg. Døren ut til rom 101 står intakt. To av dørbladene, ut til rom 104 og rom 102, er demontert og står lagret i huset sammen med andre dørblad. Dørbladet ut til rom 104 antas å være indentifisert. Døren har 3 speilfyllinger, men disse er annerledes utformet enn dørbladet inn til rom 101. Alle dørene har like gerikter (fig. 38).

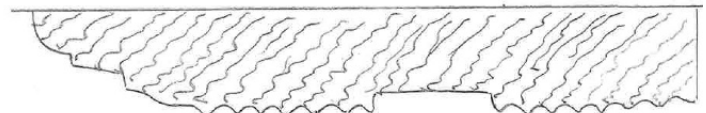


Fig. 38. Profil dørgerikt.

FUNN

Seks lag oljebasert maling og øverste lag lateksbasert.

Dørblad/gerikter vestvegg

Lag 1. Rødbrunt (S 8010-Y90R)

Lag 2. Lys sandstein (S 2010-Y20R)

Lag 3. Lys blå (S 1502-B)

Lag 4. Grønlig gul (S2002-G60Y)

Lag 5. Lys gråblå (S 1520-G)

Lag 6. Blå (S 2010-R80B)

Lag 7-8. Hvit (S 1005-Y10R)/hvit (S0505-Y50R)

Snitt 1 viser at lag 7 og 8 er samme lag (fig. 40).

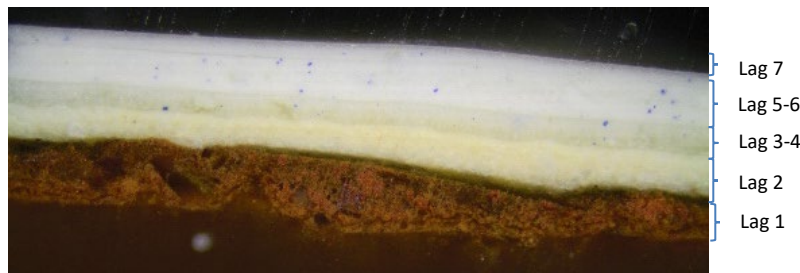


Fig. 40. Snitt 1, pålys. Dørgerikt vestvegg (dør inn til rom 104).

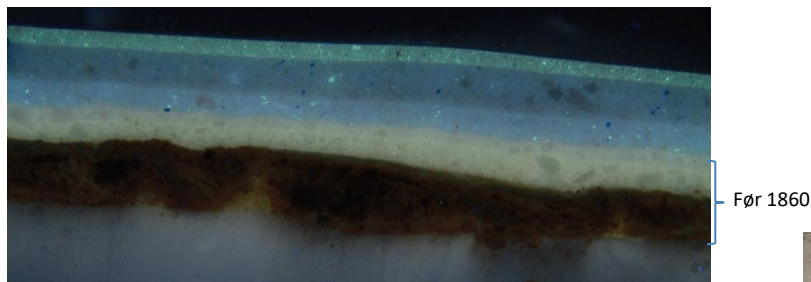


Fig. 41. Snitt 1, UV. Dørgerikt vestvegg (dør inn til rom 104).

Dørene i rom 105 og 104 er gjennom undersøkelsen datert til ca 1820. Dette gir tilsvarende datering også for dørene i rom 103, da den rødbrune fargen på lag 1 (mahognyimitasjon?) er felles for alle rommene. Vi vet også at de to første lagene er fra før 1860 siden de ikke har «glitrete» fluoresens som tilsier bruk av sinkhvitt (fig. 41). Alle de tre dørene i rom 103 har like gerikter og like farger (fig. 42). Siden døren i nordveggen ikke kan ha stått der før 1840-tallet, da veggen ble satt opp, må denne være flyttet fra et annet rom. Det er uavklart hvor denne kan ha stått. De to demonterte dørbladene er ikke undersøkt.

Fig. 42 . Dør inn mot nordvestre hjørne på vestvegg (ut til rom 101).

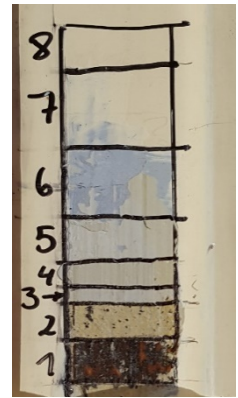
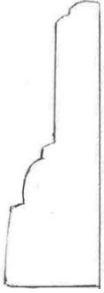
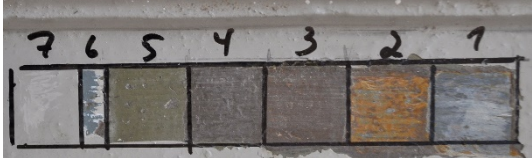
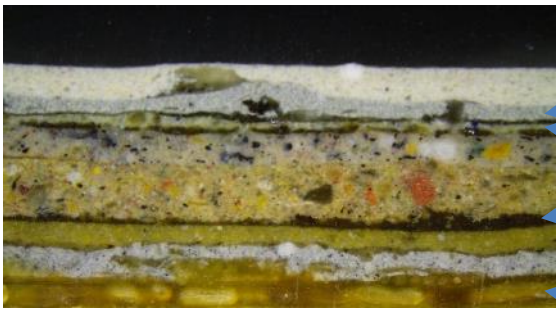
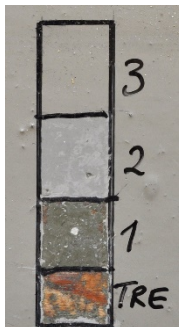


Fig. 39. Fargetrapp på dørgerikt



<p>fotlister</p> <p>Snitt 6</p>	<p>Rommets fotlister var demontert før fargeundersøkelsene startet. En listlengde ble tatt med til AM for undersøkelse. Fotlisten er 7 cm brede og har en profil som plasserer den i sveitserperioden (fig. 43).</p> <p>FUNN</p> <p>Fem lag oljeholdig maling. De to øverste lagene er lateksbaserte.</p> <p>Lag 1. Lys blå (S 5010-R90B) Lag 2. Oker (S 3030-Y30R) Lag 3. Brun (S 6010-Y50R) Lag 4. Gråbrun (S 6005-Y50R) Lag 5. Grågrønn (S 6010-G90Y) Lag 6. Blågrå (S 5005-B20G) Lag 7. Grå (S 4005-Y20R)</p>  <p>Fig. 43. Profil fotlist.</p>  <p>Fig. 44. Fargetrapp fotlist.</p>  <p>Fig. 45. Snitt 6, pålys. Demontert fotlist fra rom 103, ukjent plassering.</p> <p>Fotlisten i rom 103 er det eneste sikre funnet for dette elementet i hele undersøkelsen. Sett i sammenheng med (usikre) funn på puss og nedre del av en dørgerikt i rom 104 er det felles lag som til sammen gir sikre funn for begge rom (fig. 44). Kanskje kan det også gi grunnlag for å anta at det har vært tilsvarende i rom 105, da det ikke funnet gulvbord eller fotlist med mer enn 3 fargelag i dette rommet.</p>
<p>Gulv</p>	<p>Gulvbordene er skiftet ut i den nordre delen av rommet, fra nordsiden av søndre dør på vestveggen. De nye bordene er umalte og er cm brede. De eldre, malte gulvbordene har en bredde på ca 11,5 cm. De nyere, umalte bordene er 10,8 cm brede.</p> <p><u>Gulvbord</u></p> <p>To lag oljebasert og et lag alkyd(?)basert maling.</p> <p>Lag 1. Grålig grønn (S 6010-G90Y) Lag 2. Lys grå (S 4005-Y20R) Lag 3. Grå (S 4010-Y10R)</p>  <p>Fig. 46. Fargetrapp Gulvbord.</p> <p>Det er en liten nyansforskjell på dagens farge på fotlist og gulvbord. Gulvbordenes 3 fargelag samsvarer med funn på gulvbord i rom 105 (fig. 109).</p>

3.2 OPPSUMMERING OG ANBEFALING

OPPSUMMERING

Rom 103 er omtalt som stue i flere branntakster på 1800-tallet (i 1846, 1868 og 1891). De gjennomførte fargeundersøkelsene gir ingen indikasjon på at det har vært annerledes. 10 lag tapet underbygger at rommet har vært sentralt og påkostet, spesielt rundt midten av 1800-tallet, da rommet ble redusert i størrelse og har fått 4 «moteriktige» tapeter på under 30 år.

Branntaksten fra 1846 må tolkes til at ny vegg mot nord allerede var satt opp på dette tidspunkt, siden rommet beskrives med *3 Fag Vindu* og ikke 5 som det ville hatt hvis rom 102 var inkludert. Et omtalt *sidekammers* med *Dør til grensede Rum og en dør til Kjøken.....* er trolig dagens rom 102.⁸

Lerret med iristapet er dokumentert på nordveggen bak den demonterte fotlisten. Tapetets datering til ca 1840-50 samsvarer i tid med branntaksten og må anses som sikkert. At lag 4B ikke er første lag på en nyinnsatt vegg ble avkreftet ved funn av samme lag på brannmuren. En endring eller skade i nordvestre hjørne er trolig årsak til lag 1-4A mangler.

Mangel av funn på veggene fra perioden før ca 1840, er av oss tolket til å bety at tømmerveggene har stått utildekket i husets periode 1, fase A.⁹ Dokumentasjon av glatt/(skurt?) tømmer med «grafitti» underbygger dette.

Funn av 7 lag maling på rommets fotlist gir dokumenterte lag trolig tilbake til midt på 1800-tallet. Siden fotlisten normalt følger vegg eller gulv fargemessig, antas det at det i rommet også er sikkert funn for gulvets farger, selv om dagens gulvbord kun har fotlistens 3 øverste lag. Det eneste elementet i rommet som ikke kan tilbakeføres til midt på 1800-tallet er vinduene. De er stilkopier fra sveitserperioden trolig satt inn en gang etter 1960.

ANBEFALING

Det er, gjennom undersøkelsene, ikke funnet spor etter malinglag eller veggbekledning i rommet fra før ca 1840 bortsett fra dørenes lag 1 (mahogniimitasjon?) som antas å være fra rundt 1820. Det vil derfor være naturlig å føre dette rommet tilbake til midt på 1800-tallet hvor alle elementer er dokumentert og kan gjenskapes.









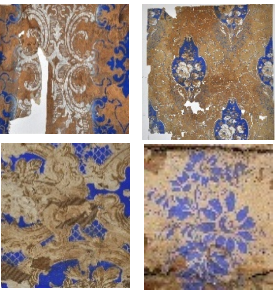





























Innenfor perioden ca 1840 – 1870 har rommet vært bekledd med 4 tidstypiske tapeter med kraftig ultramarin eller koboltblå farge som sentral del av motivet. I tillegg er kanskje 3 av dem norskproduserte. Uansett hvilken av disse tapetene en velger vil fargen på de andre elementene i rommet bli den samme, men velges tapetlag 2, 3 eller 4A bør også brannmuren gjenetableres med ny brannmurslist i overkant og ny puss. Det er kun lag 4B som representerer et rom uten synlig brannmur.

DET ANBEFALES Å TILBAKEFØRE ROMMET TIL PERIODE 1, FASE B (siste del, ca 1840-1870).

⁸ Det er imidlertid noe uklart om det er dette rommet da det i 1846 omtales som å ha *6 Fag vindu*. Rommet har i dag 2 vinduer.

⁹ Det tas forbehold om at kikkehullene som er laget ikke har fanget opp all informasjon om veggene.

THRANEGÅRDEN, ROM 103

ELEMENT	PERIODE 1 Ca 1750 – ca 1870-t.		PERIODE 2 ca 1870 – 1920-t.		PERIODE 3 1920-t. - 1950-t.		PERIODE 4 1950-t. – 1960-t.	PERIODE 5 1962 - 2018
	Fase A: ca 1750- ca 1820	Fase B: ca 1820- ca 1870	Fase A: ca 1870- ca 1900	Fase B: ca 1900 – ca 1920	Fase A: ca 1920 – ca 1940	Fase B: ca 1940 - ca 1950		
Himlingsbord	ukjent	 S 2010-Y20/30R	Uendret?	 S 2002-G	 S 2500/2000-N	Hvit	Hvit	papp+  S 0603-Y60R
Takbjelke/ stussbrettlist		 S 2010-Y20/30R	Uendret?	 S 2002-G	 S 2500/2000-N	Hvit	Hvit	 S 0603-Y60R
Vegg		Lerret + 						treplate+ kraftpapir  S 1005- Y40R
Vindu (list under karm)	Ukjent	Ukjent	 S 1502-B	 S 2005-G60Y	 S 1502-B/G	Uendret	 S 1005-G80Y	 S 0603-Y0R
Dør (blad/gerikter)	Ukjent	 S 6030-Y80R  S 2010-Y20R	 S 1502-B	 S 2002-G60Y	 S 1502-G	 S 2010-R80B	 S 1005-Y10R	 S 0505-Y50R
Fotlist		 S 5010-R90B	Uendret?	 S 3030-Y30R	 S 6010-Y50R	 S 6005-Y50R	 S 6010-G90Y	 S 5005-B20G  S 4005-Y20R
Gulv	Ukjent	Ukjent	Ukjent	Ukjent	 S 6005-Y20R	 S 4005-Y20R	 S 4010-G90Y	Uendret

3.2. FUNN ROM 104

<p>Takflate</p>	<p>Himlingsbordene er orientert øst-vest og utgjør gulvet i 2. etg. De ligger under et lag malt papp som er festet med pappstift direkte til bordenes underside. Langs bjelkene holdes pappen på plass av en enkel kvartstafflist. Bordene har fjær og not og er 11,5 cm brede.</p> <p>FUNN To lag oljebasert maling. Malingen på papp er lateksbasert. Lag 1. Varmhvit (S 1002-Y) Lag 2. Varmhvit (S 1005-Y10R) Lag 3. Papp Lag 4. Hvit (S 0502-Y50R)</p> <p>Himlingsbordene har kun to lag maling (fig. 47). Papp og klemlist har kun et lag maling. Kun to lag maling på himlingsborden tilsier at bordene/gulvet i 2. etg er sekundært. NCS-kodene tilsier at dagens lag på de pappete takfeltene er påført i nyere tid og etter siste lag på brannmurslisten, da disse ikke ha samme kode. Øverste lag på brannmurslisten og lag 2 på himlingsbordene samsvarer.</p>
<p>Takbjelker</p> <p>Snitt 2</p>	<p>De 4 frilagte bjelkene i rommet er ca 17 x 7 cm. I følge nedtegnelser av D. Fjellstad, Faber bygg, i 2002 er det «kutterslag etter maskinhøvel (tykkelseshøvel) på bjelkene.</p> <p>FUNN Et lag oljebasert og et lag lateksbasert maling. Lag 1. Gulig hvit (S 1005-Y10R) Lag 2. Hvit (S 0603-Y40R)</p> <p>2 lag maling på takbjelkene er ikke troverdig i forhold til antatt alder på elementet. Enten må malingen ha blitt høvlet av og bjelkene malt på nytt eller bjelkene er skiftet ut. sammenfallende bredde og høyde på alle målte punkt tilsier at bjelkene er sekundære, trolig skiftet samtidig med himlingsbordene. Tidspunkt ukjent.</p> <div data-bbox="997 945 1508 1294" data-label="Image"> </div> <p>Fig. 47. Snitt 2. Malinglag på takbjelke, himlingsbord og stussbrettlist.</p>
<p>Stussbrettlist</p>	<p>Stussbrettlisten er ca 20 cm bred og består av et glatthøvlet bord som avsluttes av klemlisten for papp oppe og en 2,5 cm bred hulkil med en liten perlestaff som avslutning ned mot vegg (fig. 48). Hulkielen er har et lag matt, lateksbasert maling.</p> <p>FUNN Et lag oljebasert og et lag lateksbasert maling. Lag 1. Gulig hvit (S 1005-Y10R) Lag 2. Hvit (S 0603-Y40R)</p> <p>I likhet med bjelkene har også stussbrettlisten kun 2 lag maling og er dermed av nyere dato. Et negativt spor i den røde limfargen i øvre del av vestveggen viser en høyde på 23 cm fra dagens himlingsbord og ned til malt tømmer. Dette indikerer at stussbrettlisten har vært 3 cm høyere tidligere. Ullpapp og tapet starter ca 13 cm fra underkant av himlingsbordene.</p> <div data-bbox="1236 1406 1524 1886" data-label="Diagram"> </div> <p>Fig. 48. Stussbrettlistens profil.</p>

<p>Vegger</p>	<p>Veggene er pappet og malt. Bølger og ujevnheter tilsier at pappen er påført på toppen av flere lag med papp, papir eller lerret.</p> <p>I følge skriftlige kilder var husets inngangsdør originalt plassert i rommets sørvegg. I følge en branntakst fra 1846 var det på det tidspunkt en gatedør og et vindu der dagens vindu er plassert. Spor etter tidligere døråpning sees ved at beitskier går helt ned til gulvet. Det er fylt inn med gammel tømmer under dagens vindu.</p> <p>I sørvestre hjørne, fra under vinduet på sørvegg og til døren på vestvegg er store deler av laftetømmeret skiftet ut i hele veggens høyde (fig. 7 og fig. 9). Veggbekledningen ble i denne forbindelse fjernet i sin helhet og kastet.</p> <p>Vest for vinduet på sørveggen er originalt, limfargemalt tømmer eksponert (fig. 49).</p> <p>Siden dette rommets vegger er akseptabelt jevne, er det valgt å ikke lage nye åpninger i veggbekledningen. Undersøkelsene og funn er knyttet til østre del av sørvegg og mindre eksponerte flater sør for dør på vestvegg, bak demontert fotlist på søndre side av dør på østvegg samt over brannmur på nordvegg.</p> <p>FUNN</p> <p>6 forskjellige papirtapeter i tillegg til 2 lag med limfarge.</p> <p>Lerret trukket på veggene er ikke funnet i dette rommet.</p> <p>Lag 1. Rødrosa limfarge på tømmer (S 3020/30-Y70R).</p> <p>Lag 2. Ullpapp.</p> <p>Lag 3. Papirtapet. Blå motivelement på hvit bunn (kun fragment)</p> <p>Lag 4. Papirtapet. Loddrette border med blomster og detaljer i blått og hvitt på lys grå bunn.</p> <p>Lag 5. Papp.</p> <p>Lag 6. Papirtapet. Prikker og blader i grågrønt (kun fragment).</p> <p>Lag 7. Papirtapet. Organiske mønstre i grått og sort.</p> <p>Lag 8. Lys grønn limfarge på papir/papp eller malt rett på lag 7 (S 2010-G70Y).</p> <p>Lag 9. Papirtapet. Beige med svakt bladmønster og markerte «flekker».</p> <p>Lag 10. Papp.</p> <p>Lag 11. Kraftpapir.</p> <p>Lag 12. Hvit oljeholdig maling (S 1005-Y30/40R).</p> <p><u>Periode 1 (1750 – ca 1870)</u></p> <p>Lag 1.</p> <p>Eksponert originalt tømmer vest for vinduet på sørveggen viser at rommet, da det var forstue og inngangsparti, har vært malt i en rødrosa farge ved bruk av limfarger¹⁰ (fig. 49). Foto fra forundersøkelsen i 2004 viser rødrosa limfarge også på vestveggen før originalt tømmer ble fjernet.</p> <p>Det ble også funnet rosa limfarge ned mot gulvet på østveggen med negativt spor etter en tidligere gulvlist ca 3,5-4 cm opp fra dagens gulv. Limfargen starter i flukt med østveggenes dørgerikt og stopper 18 cm inn på vegg.</p> <p>Dette kan indikere at det originalt har stått et fast møbel i rommets sørøstre hjørne.</p>
---------------	--



Fig. 49. Limfarge på tømmer vest for vindu på sørvegg.

¹⁰ Limfarger er en vannløselig maling som består av pigmenter i organisk lim. Det var vanlig i bruk på vegger gjennom hele 1700-tallet og til godt inn på 1800-tallet.

Det er imidlertid ikke gjort funn av rosa limfarge på tømmeret øst for vinduet på sørveggen eller over brannmuren på nordvegg. Dette kan ikke forklares.

Lag 2.

Et tykt lag ullpapp er stiftet rett på det malte tømmeret. Ullpappen kan, ut fra karakteristika, dateres til midt på 1800-tallet.

Lag 3.

Oppå ullpappen/rett på tømmeret er det funnet fragmenter av et papirtapet med prikker, linjer og motivelement i en kraftig blå farge på hvit bunn. Funn er kun gjort bak fotlisten på østvegg (fig. 50) og øst for vinduet på sørvegg.

Tapetet antas også å være fra rett etter midten på 1800-tallet¹¹.



Fig. 50. Lag 3. Fragment på 5 x 18 cm av veggens første papirtapet.

Periode 2 (1870-1921)

Lag 4.

Papirtapet har et loddrett orientert mønster med hvite blomsteroppsatser med klare blå detaljer på lys gråblå bunn, omkranset av bånd med border og mønstre i blått og grått på hvit bunn. Tapetet er på tynt og sprøtt papir og trykket er limfarge (fig. 51). Deler av fargen på de ulike elementene, spesielt hvitt, er klebet fast til baksiden av oppåliggende tapetlag (fig. 52).

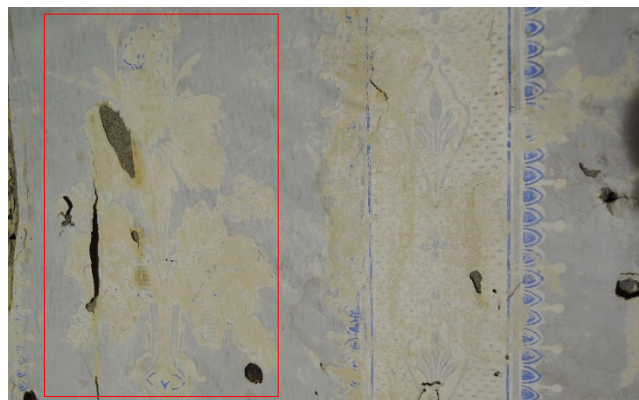
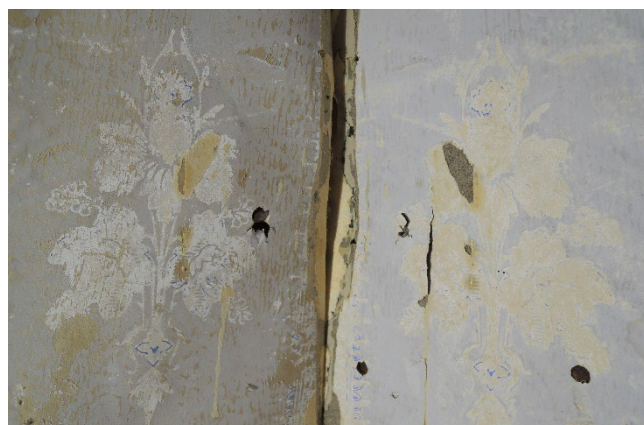


Fig. 51. Papirtapet, Lag 4. Rød markering angir detalj med manglende trykkfarge (se fig. 52).

Tapetet kan trolig plasseres i gruppen «nyrenessanse» og dateres til ca 1875-80.

Fig. 52. Detalj av tapetes fremside (til høyre) og undersiden av lag 5 (til venstre) som viser et langt tydeligere avtrykk av den hvite trykkfargen for blomstermotivet.



¹¹ Blåfargen er trolig kobolt eller ultramarin og tapetet er trolig produsert av Frølich i Oslo. Blåfargen smitter av ved berøring. Dette indikerer lite lim i trykken for å oppnå full fargeintensitet. Dette var vanlig i Frølichs tapeter fra midt på 1800-tallet. Frølich's tapetproduksjon startet i 1847 (Fortidsvern 2, 1984, s.20-23)

Lag 5.

Tykk papp.

Lag 6.

Papirtapet. Prikker og blader i grågrønt.

På foringen, langs vestre side av vinduet på sørveggen ble det, bak der gerikten har stått, funnet fragment av en tapet (fig. 53 A). Tapetet ble også funnet i form av et lite fragment da sørveggen tapetlag ble separert (fig. 53 B) og ytterligere et lite fragment bak stussbrettlisten på søndre side av døren på vestveggen. Fragmentene er små og gir lite informasjon om tapetes motiv, men må likevel anses som tilstrekkelig til å anta at rommet i en periode har hatt denne tapetet på veggene. Tapetets utseende med tilsyneltende monokrome

blomster(?), linjer og prikker i grønt kan trolig dateres til de siste tiårene før århundreskiftet, bl.a på grunnlag av at papirets lyse sandstensfarge er benyttet som bunnfarge i trykket. Tapetet er i tillegg klebet til et papir som igjen er klebet til overgangen mellom vinduets foring og den avkuttete tømmerveggen.



Fig. 53. Papirtapet, lag 6. A: Fragment fra vinduets foring. B: funn ved tapetsepareringen.

Det er på grunnlag av dette sannsynlig at tapetlaget er samtidig med det sekundære vinduet, som vi vet ble innsatt en gang før 1891.

Periode 3 (1921-1951)

Lag 7.

Papirtapet. Blader og frukter i grått og sort (fig. 54).



Det er usikkert om laget skal plasseres i periode 2 eller 3. Papirfargen danner bunnfarge. Nyklassisisme(?) 1905-1930.

Fig. 54.
Papirtapet, lag 7.



Lag 8.

Lys grønn limfargebasert maling på papir/tynn papp. Stedvis malt rett på lag 7 (S 2010-G70Y). Fargen er innen «paletten» i perioden 1925-1940 (funksjonalismen).

	<p><u>Periode 4 (1951 – 1962)</u> Lag 9. Papirtapet. Beige med svakt bladmønster og markerte «flekker». Tapetet er et typisk etterkrigstapet både i farger og motiv (fig. 55). I denne perioden har rom 104 og rom 105 hatt lik tapet.¹²</p> <p><u>Periode 5 (ca 1960 – 2018)</u> Lag 10. Papp. Lag 11. Papir. Lag 12. Varmhvit oljebasert maling (S 1005-Y30/40R).</p> <p><u>Andre funn</u> Undersøkelsene på vestveggen ga funn som forårsaket forvirring i forhold til tolking. Bak den demonterte stussbrettlisten over og sør for døren ble det funnet to tapeter som ikke var observert andre steder i rommet (fig. 56). Søk på loftet ga svar; tilsvarende tapeter er benyttet på et rom rett over 104 og ved oppklebing har man latt tapetene fortsetter ned mellom vegg og gulvbord fra loftet. Det yngste tapetet er Art Deco og kan dateres til ca 1920-30.</p>	 <p>Fig. 55. Papirtapet, Lag 9.</p>  <p>Fig. 56. To tapeter funnet på vestvegg i rom 104. Tapetene tilhører rom på loftet.</p>
Brystning/ Brystningslist	FUNN Spor etter brystning eller brystningslist er ikke funnet på noen av lagene.	
Brannmur Snitt 1	Brannmuren er bygd opp av murstein i rommets nordvestre hjørne. Den er pusset og høyden er 209 cm fra dagens gulv. På vestveggen er bredden 103 cm og på nordvegen 87,5 cm. Grunnplanen over husets 1. etasje viser en grunnmur som strekker seg i hele vegglivet fra døren til nordvestre hjørne. Deler av denne veggflaten er i dag dekket med veggbekledning. Det ble som del av undersøkelsen valgt å ikke løsne denne hvis ikke uklare faktorer knyttet til vestveggen dukket opp.	

¹² Rom 105 var delt i to, med to ulike tapeter, i denne perioden. Tapetet med svake bladmønstre og markerte «flekker» var benyttet i det som antas å ha vært et garderobesoverom i nordøstre del av rom 105.

FUNN

2 lag kalkmaling, et lag oljeholdig og lag 4 - 6 er utført med lateksbasert maling/«sølv»spray.

Lag 1. Røddlig oker (Noe lysere enn S 3020-Y30R)

Lag 2. Varmgrå (S 4010-Y30R) (ikke synlig i farge-trapp!)

Lag 3. Mørk grå (mellom S 5005/6005-Y20R, glansfylt)

Lag 4. Tynt, sølvfarget lag

Lag 5. Varmhvit (S 1005-Y10R)

Lag 6. «Flikking» i hvitt

På vestveggen er det funnet 5 malinglag på brannmurens puss (fig. 57). Det første laget har en fluorisens som tilsier at det er sinkhvitt og dermed er påført etter ca 1860 (fig. 59). Dagens pusslag er dermed sekundært. Undersøkelsen av brannmurens puss på nordveggen tilsier at denne er enda yngre, da den mangler det okerfargete første laget. I øvre del av brannmurens hjørne (nordvest) er et område med oppsprukket puss hvor mursteinen ligger eksponert.

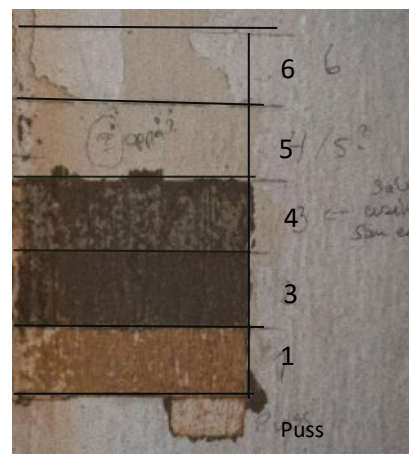


Fig. 57. Farge-trapp på brannmurens vestvegg. Lag 2 er ikke synlig i trappen. Sees på snitt (fig. 58).

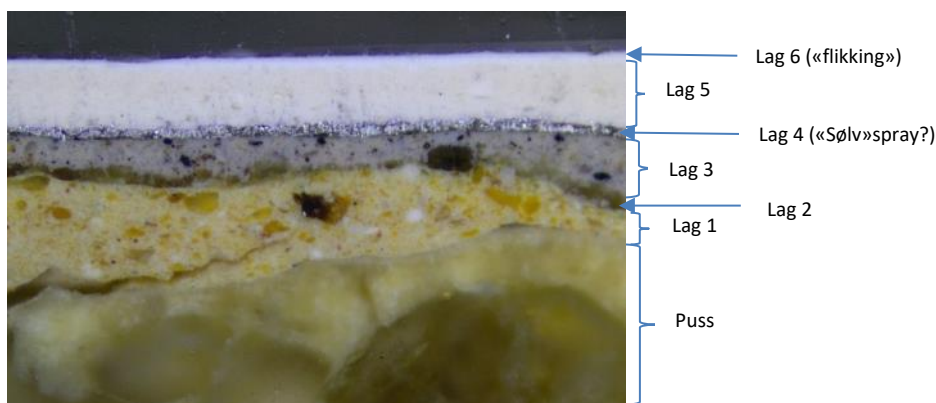


Fig. 58. Snitt 1, pålys. Malinglag på brannmurens puss.

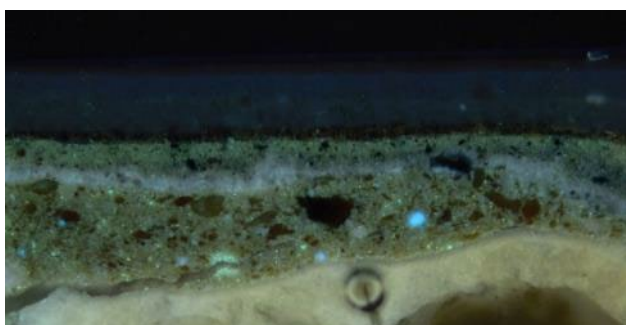
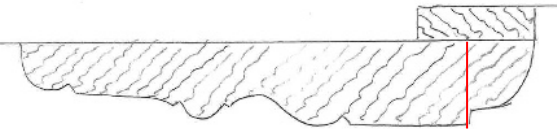

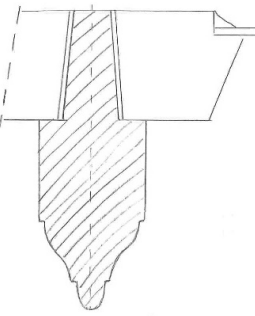


Fig. 59. Snitt 1, UV. Glitrende pigmentkorn indikerer bruk av sink. Sink som pigment kom i bruk fra ca 1860. Dette underbygger at alle malinglag må være fra etter denne tiden. Lag 4, det tynne sølvfargete laget, fluoriserer dårlig. Laget er ikke ekte sølv.

<p>Brannmurs- lister</p>	<p>Brannmurens belistning er 14 cm bred og har profilering som kan plasseres i andre halvdel av 1800-tallet. Vestveggenes søndre list avsluttes av en ca 1,5 cm bred kvartstafflist som klemlist for veggbekledningen. Klemlisten er ikke en del av belistningen (fig. 60).</p> <p>FUNN 4 lag oljeholdig maling og et lateksbasert. Lag 1. Grønlig gul (S 2005-G80Y) Lag 2. Lys blå (S 2005-B20G) Lag 3. Blek gul (S 1515-Y10R) Lag 4. Varmhvit (S 1005-Y20R) Lag 5. Hvit (S 1002-Y/Y50R)</p> <p>På toppen av lag 5 er det stedvis en tynn «vask» av lateksmaling fra brannmuren (fig. 61).</p>	 <p>Fig. 60 . Brannmurslistens profil. Kvarstaffavslutningen til høyre for den røde streken er en separat klemlist for veggpapp.</p>
<p>Vinduer (fag, smyg og gerikter)</p> <p>Snitt 4</p>	<p>Rommet har et trefags vindu mot sør med en noe uvanlig inndeling. Det ser ut som et 3 fags krysspostvindu, men den horisontale delen av «krysset» er spinkelt som om det i grunnen er et 6-rams vindu hvor en har fjernet to av de horisontale srossene. Vinduet er sekundært plassert i rommet. Vinduets midtstokker er smalere enn midtstokkene i de to andre undersøkte rommene og dateringen er usikker. Kombinasjonen av karnissprofil og rette vinkler kan trolig plassere den i senempiren, dvs. tidlig i andre halvdel av 1800-tallet, slik det også er antatt for resten av vinduets elementer (fig. 62, 63).</p>	 <p>Fig. 62. Profil på vindusgerikt</p>  <p>Fig. 63. Profil på midtstokk.</p>

FUNN

Lag 1. Lys sandstein (S1505-Y10R)

Lag 2. Kraftig blå (S 2010-B/S 2010-B10G)

Lag 3. blek gulgrønn (S 1005-G80Y)

Lag 4 - ?. Flere lag hvite nyanser (dagens lag: S 0502-Y)

En demontert vindusgerikt merket med rom 104 ble funnet i rom 103. Denne ble tatt inn til AM og undersøkt. Farger og antall malinglag samsvarer med midtpostens farge-trapp (fig. 64).

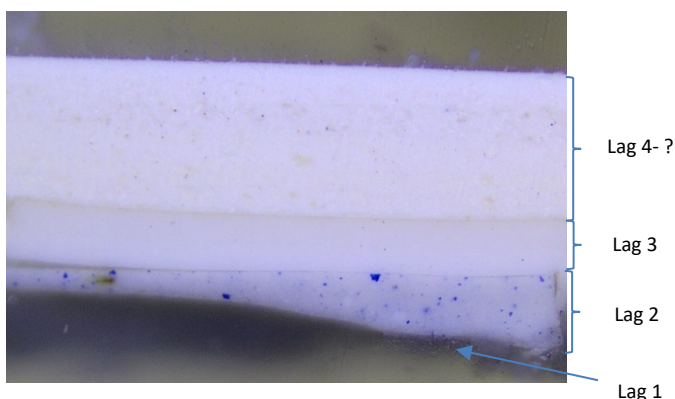


Fig. 65. Snitt 4. Pålys. Lag 1 er knapt synlig i snittet og de hvite lagene øverst er vanskelig å skille.

I UV-belysning (fig. 66) av samme snitt ser en at området der lag 1 er synlig samt det blå laget (lag 2) har «glitre Korn» som tilsier bruk av sinkhvitt, og at første lag dermed er yngre enn ca 1860. En ser også at det er flere lag hvit maling (4-5 lag) i øvre del av snittet. Lagene sees ikke tydelig i pålys (fig. 65).

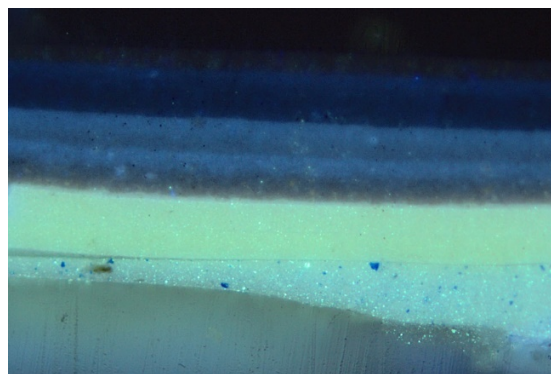


Fig. 66. Snitt 4 i UV-belysning.

Ved betraktning i spesielle vinkler kan en se at to av de øverste vinduene er «ruglete» (markert på fig. 67). De store flatene i nedre del er glatte. En omarbeiding av vinduet/fjerning av sprosser kan ha blitt gjort for å få vinduet mest mulig likt krysspostvinduene i de to andre stuene eller for å forenkle innsetting av nye glass.¹³ Nedre del av vindusfagene er skiftet ut. Disse har kun en tynn vask med hvit maling.



Fig. 67. Rammer med eldre, ruglete glass er markert.

¹³ I følge S. Stangeland har det flere ganger blitt knust ruter i dette vinduet.

Dører
(dørblad og
gerikt)

Snitt 3

Kun vestveggs dørblad var tilgjengelig under fargeundersøkelsen. Dette dørbladet har 3 speilfillinger hvorav det øverste er større enn de andre to (fig. 102). Dørbladet som vender inn i rom 105 er av oss datert til ca 1820.



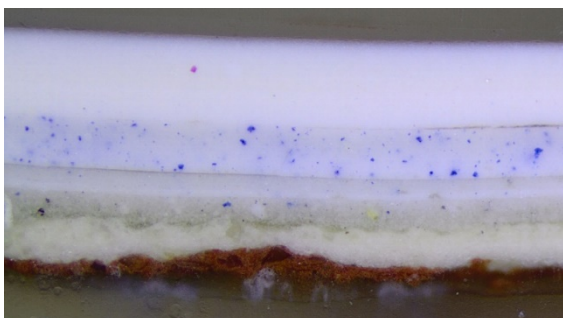
Fig. 68. Profil på dørgerikten.

Dette gir tilsvarende datering også for siden som vender inn i rom 104. Den rødbrune fargen på lag 1 (mahognyimitasjon?) er felles for begge sider av dørbladet. Siden dørbladene fra nordvegg og østvegg mangler, er det laget farge-trapp på de tre dørenes gerikter for å sammenholde fargebruk. Dørgerikten på vestvegg er 18 cm bred, østveggs gerikt er 15,5 cm bred, men har lik Profilering (fig. 68). Deler av gerikten (søndre og øvre side) på vestveggs dør er fjernet som del av reparasjonsarbeidet i sørvestre hjørne.

FUNN

Dørblad vestvegg

- Lag 1. Rødbrunt (S 6020-Y80/90R)
- Lag 2. Lys sandstein (S 2005-Y10R)
- Lag 3. Lys grønlig grå (S 2002-G50Y)
- Lag 4. Blå (litt blåere enn S 2010-B)
- Lag 5. Blek gul (S 1005-Y)
- Lag 6. Varmhvit (S 1005-Y10R)
- Lag 7. Varmvit (S 0907-Y/Y10R)



Lag 6-8

Lag 5
Lag 4
Lag 3
Lag 2
Lag 1

Fig. 71. Snitt 3. Dørblad vestvegg. De øverste hvite lagene fremtrer ikke i normalbelysning og heller ikke UV-belysning!

Det er tilsynelatende ikke samsvar mellom farge-trappen på dørblad og gerikt på vestveggen. Lag 3 på gerikten (fig. 70) er ikke dokumentert i dørbladets farge-trapp (fig. 69), men fremkommer i snittet (fig. 71). Likeledes mangler lag 6 (det nest øverste varmhvite laget i trappen på vestveggs dørblad) på geriktens farge-trapp. Laget er imidlertid dokumentert andre steder på vestveggs gerikt.

Det er heller ikke helt samsvar mellom øst- og vestveggs gerikt. Variasjonene er imidlertid så like at det er konkludert med at ved å legge til et ekstra lys gråblått lag (S 1502-B) mellom lag 2 og lag 3 på dørbladets farge-trapp, så er trappen representativ for begge elementene på døren mot vest og gerikten mot øst (fig. 72). Dørbladet mot øst er ikke undersøkt. Det er heller ikke dørbladet mot nord, men gerikten og dørkarmen tilsier at dette er en senere innsatt dør (fig. 73-74).

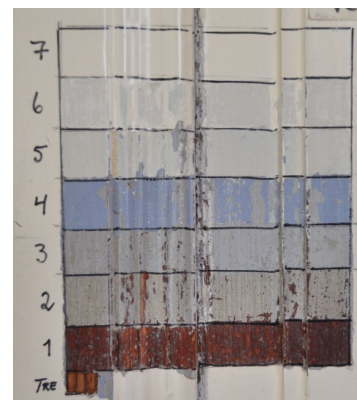


Fig. 69. Farge-trapp dørblad vestvegg.

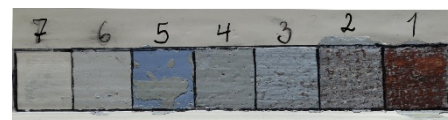


Fig. 70. Farge-trapp dørgerikt vestvegg.

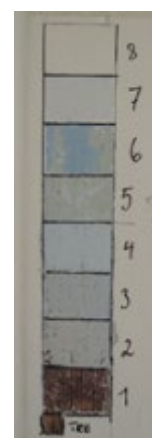
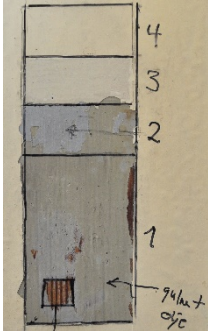
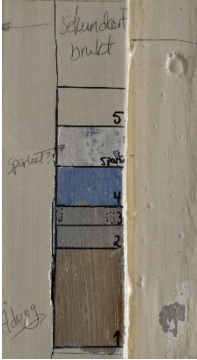



Fig. 72. Farge-trapp gerikt østvegg.

	<p><u>Dørgerikt nordvegg</u> Lag 1. Lys grønlige grå (S 2002-G) Lag 2. Blå (2010-B) Lag 3. Blek gul (S 1005-Y) Lag 4. Varmhvit (S 0907-Y10R)</p> <p><u>Dørkarm nordvegg</u> Lag 1. Ådring (trolig lys eikeimitasjon) Lag 2. Grønlige grå (litt grønnere enn S 3005-Y20R) Lag 3. Kraftig blå (S 3020-B/R90B) Lag 4. Varmhvit (S 0907-Y10R)</p> <p>Fargegruppen tilsier at gerikten (fig. 73), og dermed også trolig dørbladet (fig. 74), er yngre enn vest- og østveggens dør. Døren er kommet inn til lag 3 (lag 4 på vestveggens gerikt), trolig på slutten av 1800-tallet. Dørkarmens ådringslag antas å være fra slutten av 1800-tallet og dermed samtidig med dørblad og gerikt.</p> <p>De to dørene på vest- og østvegg dateres til ca 1820. Tidligere dører er ikke funnet, men bak den demonterte overliggende gerikten på vestvegg sees en utsparring, trolig for en beitski, i tømmeret som viser at det har vært en smalere dør tidligere (fig. 75). Søl av rødrosa limfarge i tømmeret er originalt.</p>	 <p>Fig. 73. Fargegrupp gerikt nordvegg.</p>  <p>Fig. 74. Fargegrupp dørkarm nordvegg.</p>  <p>Fig. 75. Original utsparring i tømmer i øvre kant av vestveggens dør. Rosa limfarge sees i innhuggingen.</p>
<p>fotlister/ gulv</p> <p>Snitt 5</p>	<p>Fotlistene i treverk var fjernet før fargeundersøkelsene startet. Listene er ikke funnet.</p> <p>FUNN På brannmuren er en fotlist malt på dagens puss i 10 cm høyde fra dagens gulv. Fargene samsvarer med brannmurens fargegrupp. Det vil si at det ikke tidligere har vært markert fotlist eller påmontert fotlist langs brannmurens nedre kant.</p> <p>På puss: To lag kalkmaling, et oljeholdig lag og et lateksbasert. Lag 1. Rødlige oker (noe lysere enn S 3030-Y30R) Lag 2. Varmgrå (S 4010-Y30R) Lag 3. sekundær puss Lag 4. Mørk grå (S 5005-Y80R med spor av sølv?) Lag 5. Varmgrå (S 4005-Y20R)</p> <p>På treverket under geriktens nedre avslutning på døren mot nord ble det funnet avvikende farger i forhold til dørgeriktens fargeholdning. Trolig er dette farger fra fotlisten. Fargene samsvarer ikke helt med den malte fotlisten på brannmuren, men samsvarer med farger funnet i tilknytning til fotlist og gulv i rom 103.</p> <p>På treverk: To lag oljeholdig maling og et lag lateksbasert. Lag 1. Lys gråblå (S 3005-R80B) Lag 2. Mørk grå (S 6005-Y20R) Lag 3. Grønlige grå (S 4010-G90Y)</p> <p>Dagens dørterskler har kun et lag maling: lag 3 på fargegruppen for treverk. Gulvet består av nye, umalte furubord lagt nord – sør. Ingen spor etter tidligere gulv er observert.</p>	

3.2 OPPSUMMERING OG ANBEFALING

OPPSUMMERING

Rom 104 har hatt ulike funksjoner opp gjennom husets historie. I restaureringsplanen for Thranegården¹⁴ nevnes forstue/dagligstue, spisestue, kontor og kanskje også hovedinngang til husets offentlige funksjoner.

Undersøkelsene i rommet har gitt nye og flere funn enn forundersøkelsen i 2004 antydet. Noen av funnene er imidlertid usikre og vanskelig å «lese» og underbygger rommets uklare historikk. For å få et komplett bilde av interiøre endringer må større partier med veggbekledning demonteres. Dette er ikke gjort, da veggene er akseptabelt slette med tanke på ny oppmaling eller tapetsering. Føringene for rommet har vært *å gi rommet en ryddig restaurering og en funksjonalitet som passer til dets sentrale plassering mellom husets fineste rom.*¹⁵

Bortsett fra den rødrosa limfargen direkte på tømmerveggene, som antas å være original til huset, er det kun døren på vestveggen, trolig også døren på østveggen, som er dokumentert i rommet fra før ca 1850. Begge dørgeriktene har karakteristiske Louis Seize-rifler og tilnærmet lik fargehistorie selv om bredden på listverket er forskjellig. Døren mot nord avviker i form og farger og antas å ha kommet inn i andre halvdel av 1800-tallet.

Første papirtapet på veggene kan dateres til rundt 1850, men det er kun funnet to små fragmenter i rommets sørøstre del. Det er imidlertid funnet 3 tapeter og en monokrom limfargeoppmaling fra perioden 1870- 1960 som lar seg gjenskape.

Brannmurens puss og belistning er sekundære og har trolig kommet inn rundt 1900. Det samme gjelder dagens vindu med gerikter, som vi vet er innsatt etter 1860, både pga bruk av sink og at branntaksten fra 1846 omtaler en forstue med *Vindu og Gadedør* på sørveggen. Det har også vært lite funn knyttet til rommets takelementer. Takbjelker og stussbrettlist kun har to lag maling, det samme har himlingsbordene under dagens malte papp. Når gulvlistene i tillegg mangler og gulvet er ukjent må det konkluderes med at det er mangelfull informasjon om litt for mange elementer i periode 1 og 2.

ANBEFALING

Veggene har originalt hatt limfargemalte vegger i rødrosa. Etter en lang periode med papirtapet kom en periode etter krigen (periode 3, fase B) med monokromt malte vegger, slik det også er i dag. Det er først i denne perioden at alle rommets elementer har dokumenterte farger og rommet kan presenteres som en helhet.

Med utgangspunkt i at dette rommet skal være funksjonelt og binde sammen to av husets fineste rom, vil en nedtonet fargeholdning med vegger malt i lys grønn limfarge (matt), mørk grå brannmur med varmgul belistning og vinduer, dører og tak i en gulig hvit farge være hensiktsmessig.

DET ANBEFALES Å TILBAKEFØRE ROMMET TIL PERIODE 3, fase B (ca 1940 - 1950)

¹⁴ Thranegården. Restaureringsplan: innvendig tilstand og tiltak. Utarbeidet av Arkitektkontoret Schjelderup & Gram. Stavanger, 2016, s. 14.

¹⁵ Restaureringsplanen, s. 14.

3.3. FUNN ROM 105

<p>Takflate</p>	<p>Himlingsbordene er orientert øst-vest og utgjør gulvet i 2. etg. Bordene har to lag oljebasert maling. Et lag papp er festet med pappstift direkte til bordenes underside. Langs bjelkene holdes pappen på plass av en kvartstafflist. Papp og klemlist har kun et lag maling. Malingen er matt.</p> <p>FUNN To lag oljebasert maling. Laget på papp er lateksbasert Lag 1. Gråblå (S 2005-R90B) Lag 2. Blek gul (S 1005-Y20R) Lag 3. Papp Lag 4. Hvit (S 0502-Y50R)</p> <p>Et negativt spor etter en listdybde på ca 6 cm sees mellom veggen og der malingen starter (fig. 76). Dybden samsvarer med rommets øvrige, brede listverk. Dette indikerer at takbordene og stussbrettlistene er samtidige. Et foto som antas å være fra ca 1920-tallet viser takflaten med himlingsbord uten papp (fig. 88). Dette underbygger at takflatens papp og malingslag er yngre enn 1920-tallet.</p>
<p>Takbjelker</p> <p>Snitt 4</p>	<p>De 7 frilagte bjelkene i rommet er varierende i bredde og høyde. Alle bjelkene er bredest mot nord (ca 9-10 cm) og smalner ut mot sørvegg (ca mellom 7-8,5 cm). Største høyde har bjelken i sørvestre hjørne med 16,5 cm. På tilfeldige målepunkt andre steder varierer høyden mellom 14 og 16 cm.</p> <p>FUNN Tre lag oljemaling og et lag lateksbasert maling. Lag 1. Gråblå (S 2005-R90B) Lag 2. Blek gul (S1005-Y20R) Lag 3. Lys grønnlig blå (S 1510-B50G) Lag 4. Lys blå (S 0804-B50G)</p> <p>Takbjelkene har 4 lag maling (fig. 77). Det ble ved forundersøkelsen i 2005 påpekt at takbjelkene virket underdimensjonerte og at spor etter en bredere, avhugget bjelke i rom 107 kanskje kunne gi en indikasjon på original bjelkebredde. Dette er ikke ytterligere underbygd gjennom foretatte undersøkelser. Imidlertid kan det være en sammenheng mellom bjelkebredde og funn som tilsier at stussbrettlisten har blitt skiftet ut.</p>



Fig. 76. Himlingsbord. Negativt spor etter original list sees.

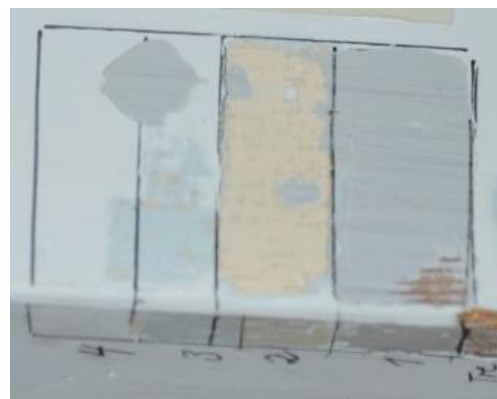


Fig. 77. fargetrapp på takbjelke.

Stussbrettlist/
tannsnittlist

Snitt 1 og snitt
18

Stussbrettlisten består av to glatthøvlete deler (fig. 78). Den bredeste listdelen er 20 cm høy og har horisontalt plasserte, konvekse rifler. Bredden på listverket varierer og antallet rifler varierer mellom 7 og 8. Den andre delen av listen er 6,5 cm høy, profilert og utgjør listens avslutning mot takflaten sammen med dagens klemlist for papp. Tannsnittlisten som løper i underkant av takbjelkene er 5 cm bred (betegnet stussbrettlist på fig. 78).

FUNN

Stussbrettlist: Tre lag oljemaling og et lag lateksbasert maling.

Lag 1. Gråblå (S 2005-R90B)

Lag 2. Blek gul (S 1005-Y20R)

Lag 3. Lys grønnlig blå (S 1510- B50G)

Lag 4. Lys blå (S 0804-B50G)

Tannsnittlist: 4 lag oljeholdig maling (?).

Lag 1. Brunrød/orange (S 2050-Y60R)

Lag 2. Lys blå (S 2005-R90B)

Lag 3. Gråsort med «gull» (S 8505-Y20R)

Lag 4. Rosa (S 2030-Y50R)

Stussbrettlist

Utformingen av riflene avviker fra de karakteristiske riflene fra Louise Seize-perioden (1770-1810) ved at de mangler en markert liten flate mellom riflene på topp eller bunn (*Gamle Trehus*, s. 216).

Det er kun funnet 4 lag maling på elementet. Sammenholdt med dører og gerikter mangler det rødbrune laget (lag 1) som er tolket som en mahogni-imitasjon og dateres til ca 1820 (fig. 104). Dette indikerer at listverket kanskje er fra slutten av 1800-tallet/rundt 1900. I følge *Gamle trehus* ble denne listtypen hyppig kopiert i perioden 1900-1930 (s. 216). Lag 1 har markerte horisontale penselstrøk og trestrukturen er stedvis synlig. Dette underbygger også en nyere datering enn Louise Seize-perioden.

Stussbrettlisten avsluttes inn mot den markerte stolpen plassert i sørvestre og nordvestre hjørne. Stolpene er trolig originale. Kun kvartstafflisten for takpappen er påført disse.

Det er to skjøter i listverket på vest- og østvegg.

Tannsnittlist

Listen skiller seg ut fra resten av rommets listverket i både form og farge (fig. 79).

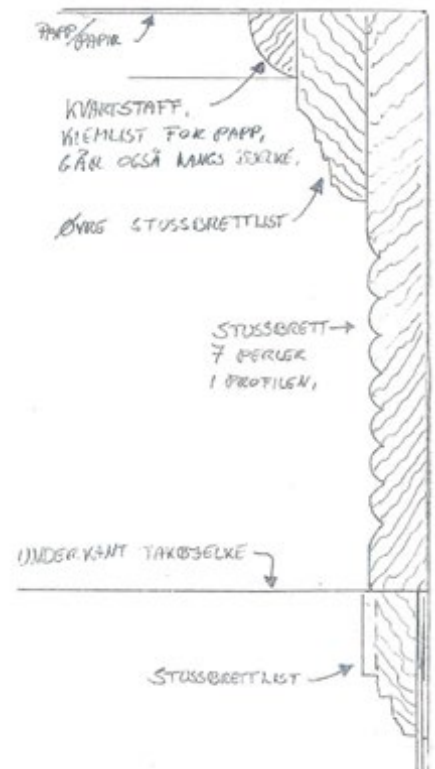


Fig. 78 Sammensetning av listdeler og profil på stussbrettlist og tannsnittlist.



Fig. 79. Tannsnittlist.

På foto fra 1920-tallet (fig. 88) skiller tannsnittlisten seg ikke fargemessig fra resten av listverket. Vi har tolket det til at det er lag 2, lys blått, som sees. Søl fra det lys blå laget på tannsnittlisten er også funnet i øvre del av ullpappen som er underlag for sirupsnipp-tapetet (lag 4 på vegg, fig. 87). Tapetet dateres til andre halvdel av 1800-tallet.

Både lerret og de to første tapetlagene går bak tannsnittlisten.

Lag 3, det gråsorte laget, har «gullglitter» istrødd malingen (sees på fig. 80). Laget er å finne som «søl» på sirupsnipp-tapetet i underkant av tannsnittlisten over døren på østveggen.

Dette underbygger at laget har stått sammen med tapetet med småmønstret strek (lag 5 A på vegg, fig. 91). Dette tapetlaget er datert til ca 1920-1930.

Dagens lag (lag 4) er malt etter dagens lag på bjelker og stussbrettlist, som vi antar er utført en gang etter 1960. Søl av maling flere steder underbygger dette. Trolig har man bevisst ønsket å gjenskape tannsnittlistens opprinnelige fargesetting.

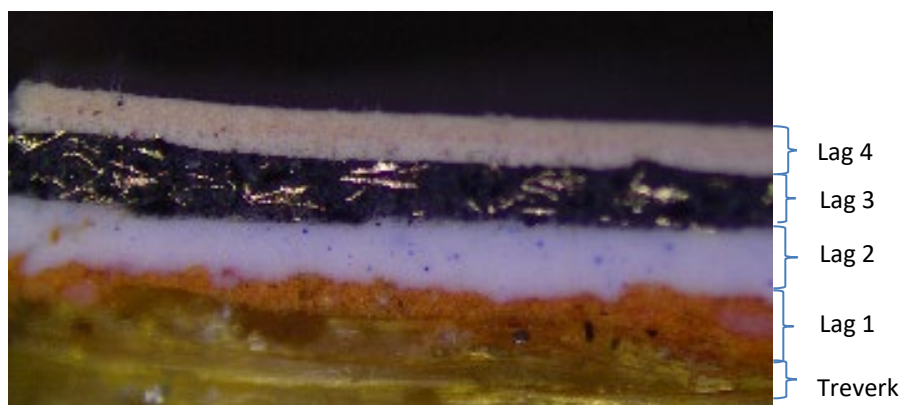


Fig. 80. Snitt 1, pålys. Malinglag på tannsnittlisten. «Gullglitter» sees i lag 3.

Vegger

Store, diagonale bølger og ujevnheter i vegglivet tilsier at dagens maling på papp er påført på toppen av flere lag med papp, papir eller lerret. I sørøstre hjørne er veggens bekledning fjernet i forbindelse med reparasjon/utskifting av treverk. Rommets originale flathuggete tømmer sees inn mot østre vindu på sørveggen (fig. 11). Tømmeret er ikke overflatebehandlet. Det er heller ikke glattskurt eller har preg av å ha stått eksponert over lengre tid.

FUNN

6 forskjellige tapetlag i tillegg til ubehandlet lerret og ulike typer papp og papir.

Undersøkelser og dokumentasjon av veggbekledning er gjort flere steder og i flere høyder i rommet for å fange eventuell inndeling i mindre rom i perioder av rommets historie og å søke etter ulike tapeter og border i samme lag.

På sørveggen, på vestre side av vestre vindusåpning, ble det funnet et lite fragment av et papirtapet med motivelement i en kraftig blåfarge.¹⁶ Fragmentet er funnet mellom lag 2 (det første tapetlaget) og lag 3 (ullpappen). Tilsvarende funn er ikke gjort andre steder i rommet. Tapetfragmentet er tynt og sprøtt, så tapetet kan ha blitt fjernet før ullpapp og neste tapet skulle påføres. Det tas derfor et forbehold om at det kan ha vært et Frølich-

¹⁶ Tilsvarende tapet er funnet i rom 103 (lag 3 på vegg).

tapet med mønsterdetaljer i en kraftig blå farge i rommet midt på 1800-tallet. Laget er ikke tatt med i lagoversikten for veggene.

Husets pipe er plassert nord for brannmuren på østveggen. Denne er ikke synlig i rommet. På grunn av kraftige diagonale buler i veggtrekket (sees på fig. 12) ble det valgt å løsne det i dette området, også for å se om man i neste omgang kunne få ny og bedre oppspenning.

Ujevnt hvittete murstein kom til syne i en bredde på ca 86 cm (fig. 81).

Veggbekledningen mangler lag 1 og 2 (lerret og første tapetlag). Disse to lagene er bare å finne i en bredde på 12 cm ned fra tannlisten, dvs i høyde med overkant av dagens brannmurslist. Kun ullpapp går ned bak brannmurslisten.

Dette betyr trolig at det har vært en endring av denne veggen på 1800-tallet og at det har vært en annen og bredere belistning for brannmuren originalt.

Veggtrekket er i sin helhet fjernet på søndre side av brannmur/dør (fig. 12).

Avvikende lagstruktur i periode 3 og 4 (ca 1920 - ca 1960) ble funnet øst for døren på nordvegg og inn mot nordøstre hjørne. Dette indikerer at rom 105 har vært oppdelt i to rom i hele denne tidsperioden.

Periode 1 (1750- ca 1820)

Et stykke veggbekledning på ca 130 x 60 cm hang igjen på sørøstre del av sørveggen fra den tidligere omtalte restaureringen (sees på fig. 11). Stykket ble valgt tatt ned for separering og dokumentasjon.

Lag 1. Lerret

Det umalte lerretet (lag 1) som er spent opp på øvre del av veggen er sydd sammen av ulike stykker og ulike kvaliteter av hamp/jute¹⁷. Trolig er det jutesekker som er klippet opp og sydd sammen. De grove, ujevne stingene tilsier at arbeidet er utført med nål og tråd for hånd. Til sammen underbygger dette antagelsen om at lerretet ikke har vært ment å stå eksponert.

En påmalt merking med S inni en trekant ble funnet på lerretet (jutesekk) som ble tatt ned fra østre del av sørveggen (fig. 82).



Fig. 81. Nordre del av østvegg. Løsnet veggtrekk.



Fig. 82. Jutesekk med en påmalt S inni en trekant.

¹⁷ Tekstilanalyse av 3 forskjellige stykker lerret er foretatt av Anne Ytterdal i samarbeid med arkeologisk konservator Cora Oschmann. Innbyrdes er hamp og jute nær beslektet og vanskelig å skille.

Lag 2. Papirtapet med blomsterranker, drueklaser og fugler

Tapetet består av ark på ca 40 x (trolig) 30 - 40 cm (bredden er kuttet) som er klebet sammen med ulik overlapp for å danne et helhetlig og riktig mønster (fig. 83). Mønsteret er trolig trykket og dekorert for hånd på hvert ark i etterkant.

Arkenes bakside fremstår med ulike nyanser i blek blått og grått (fig. 84). I mikroskop ser en at arkenes fibre ligger i alle retninger. Dette indikerer at papiret er håndlaget. Bruken av ark og karakteristika av papiret i mikroskop tilsier at dette kan være et veldig tidlig papirtapet. For å underbygge vår antagelse om et sjeldent funn, ble foto og beskrivelse sendt til malerikonservator Jon Brønne¹⁸. Det kom et begeistret svar tilbake: *Fantastisk funn. Dere har nok avdekket det eldste papirtapetet som er funnet satt opp på vegg i Norge. Tidligere har vi bare funnet fragmenter av så gamle tapet. Tapetet – eller dominopapiret er nok trykket i Tyskland eller Frankrike, og det er temmelig sikkert produsert før huset er satt opp. Trolig er tapetet fra perioden 1730-1740.*



Fig. 83. Lag 2. Håndmalt tapet på ark. Et svært sjeldent og godt bevart tapet (ca 1730-1740).

Ved nærbetraktning ser en at motividetaljer og fargevalg er ulike.

De blå strekene markerer ark-skjøter i motivutsnittet. Motivutsnitt 40 x 58 cm.

¹⁸ Jon Brønne er malerikonservator. Han har jobbet ved Riksantikvaren og NIKU og har lang erfaring fra bygningsundersøkelser i inn- og utland. Brønne har skrevet om historiske tapeter i flere publikasjoner, bl.a i *Gamle trehus* og *Fortidsvern 2-1984. Vegger i norske hjem*.



Fig. 84. Baksiden av tapetlag 1 består av ulike farger og ulikt overlappende ark.



Fig. 85. Kikkhull fra 2005 viser kraftigere farger på nedre del (har stått bak en brystningslist). I øvre del er fargene kraftig bleket.

Fargene i tapetet er falmet. I et kikkhull på nordveggen, som ble åpnet under forundersøkelsen i 2004, sees et 4 cm høyt felt av tapetet med tilnærmet originale farger (fig. 85). Tapetet har her vært dekket av en brystningslist og har ikke blitt påvirket av bleking fra UV-strålene i lyset.

Analyse av pigmentene i tapetet er ikke foretatt, men ut fra karakteristika og bleking antas den røde fargen å være en type krapplakk og den gule bunnfargen trolig auripigment. Grønnfargen, tilsynelatende kopperbasert, har vært langt mer lysekte.

Både lerret og tapetlag (lag 1 og 2) avsluttes ca 70 cm over dagens gulv, i høyde med underkant vinduer (fig. 86). På samme høyde er det også en synlig stifterekke. Dette tilsier at det har vært en ca 70 cm høy brystning i nedre del av veggen som har stått sammen med tapetet. Det er ikke funnet spor etter brystningen.



Fig. 86. Lerret og tapet slutter ca 70 cm over dagens gulv. Stifterekke sees i samme høyde.

Periode 2 (ca 1870 - 1921)

Lag 3. Ullpapp

Sammenholdt med funn av ullpapp fra andre bygninger er typen fra ca 1860-70-tallet.

Lag 4. Papirtapet med blomsterbukett sentrert i rombe-former (sirupsnipp)

Ved betraktning i mikroskop sees små kratre (luftbobler) i fargen og ansamling av farge langs mønsterkantene. Begge fenomenene indikerer at tapetet er håndtrykket i limfarge. Fargen smitter av ved berøring. Tapetet er trykket i 3 farger; blomsterbukettens 2 brune farger og den gråblå fargen (fig. 87).



Fig. 87. Lag 4. Papirtapet datert til ca 1870. Motivutsnitt 40 x 49. cm

Tapetet er dokumentert på et fotografi som antas være tatt rundt 1920 (fig. 88). På fotoet ser en at tapetet bølgjer og henger i en markert bul ut over fotlisten. Hvis fotoet er tatt på 1920-tallet har det ikke blitt foretatt oppussing av veggene på kanskje nærmere 50 år. På fotoet sees at takflaten enda ikke er pappet og at tannsnittlisten tilsynelatende har samme farge som resten av takets listverk.¹⁹ Fotlisten har en lys farge.

¹⁹ Imidlertid er sort-hvitt foto ikke helt pålitelige kilder. Frem til slutten av 1920-tallet blir grønt mørkere og rødt lysere enn hva en kan forvente pga den orthochromatiske filmen. På elementer hvor det er tilnærmet likhet i valør (lyshet) kan fotografiet gjengi fargene som ensfarget. I tillegg kan vekslende materialer og metoder i fremkallingen påvirke kontraster og valører (Aslaksby, T. 2006. Fargesetting av Oslos murgårder fra 1800-tallet, s. 100. FMF årbok, Oslo).



Fig. 88. Foto fra ca 1920 som viser sørveggen med tapetlaget fra ca 1870-tallet. I speilet sees en dame som sitter i en sofa plassert inn mot nordveggen. Damen kan være en av de to søstrene som ifølge kildene bodde i huset. Den ene søsteren døde i 1921. (foto: Jærmuseet)

Periode 3 (1921-1951)

Funn av to ulike tapeter i rommet tilsier en oppdeling i to rom. Tapet 5A er funnet på alle veggene bortsett fra på nordvegg mellom dør og nordøstre hjørne (fig. 89A). Tapet 5B er kun funnet i det som antas å være et garderoberom/soverom i rommets nordøstre del (fig. 90). Romdelingen har skjedd etter at fotoet er tatt.

Lag 5A. Papirtapet med småmønstret strek og sirkler i horisontale felt

Tapetet er et typisk art Deco-tapet fra 1920-1930-tallet med kraftige orange-røde og sorte detaljer på en brun papirfarge (fig. 89A og 89B). Den orange-røde fargen leder tankene mot dagens farge på tannsnittlisten. Disse har imidlertid ikke stått sammen, da søl av orange fra tannsnittlisten ligger oppå dagens taklistfarge.



Fig. 89A. Lag 5A. Papirtapet datert til 1920-1930-tallet. Motivutsnitt ca 40 x 40 cm.

89B. Detalj av lag 5A som viser tapetes strekmønster og farger. Den orange-røde fargen sees til venstre.

Lag 5B. Papirtapet med smårutete mønster²⁰

Tett mønster i rødt, lys blått og gult. Papirets mørke farge utgjør rutene (fig. 90).

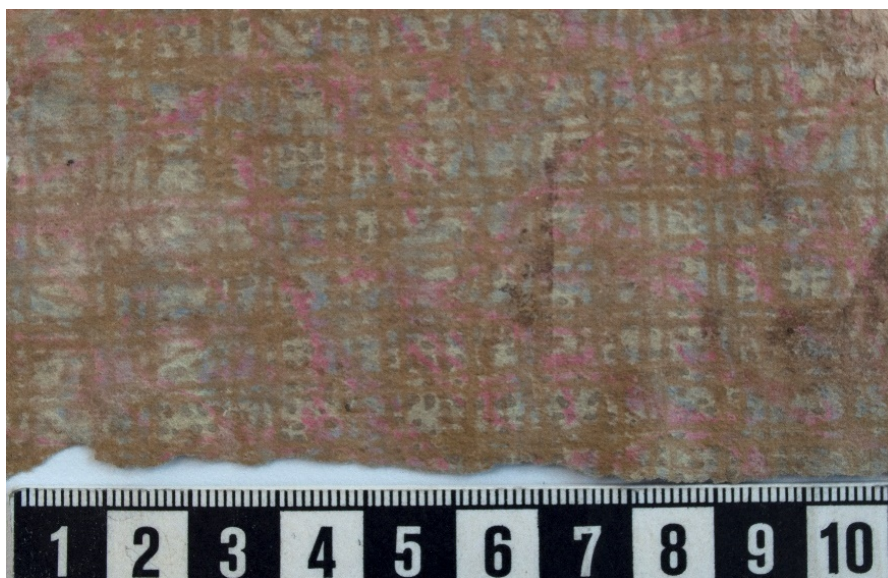


Fig. 90. Lag 5B. Papirtapet som antas å være fra ca 1920-30-tallet.

²⁰ Samme tapet ligger eksponert på trappeveggen opp til 2. etasje i rom 106.

Periode 4 (1951 – 1962)

Funn av to ulike tapeter i rommet tilsier at rom 105 har vært oppdelt i to rom også i denne perioden. Tapet 6A er funnet på alle veggene bortsett fra på nordvegg inn mot nordøstre hjørne (fig. 91). Tapet 6B er kun funnet i det som antas å være et garderoberom/soverom i rommets nordøstre del (fig. 92).

Det er mulig at de 2 tapetene (6A og 6B) som er plassert under denne perioden like gjerne kan være fra slutten av periode 3. Papiret er dårlig og mønsteret er typisk fra rundt/etter 2. verdenskrig.

Lag 6A. Papirtapet med heldekkende mønster



Fig. 91. Lag 6A. Papirtapet som antas å være fra ca 1950-tallet.

Lag 6B. Papirtapet med svakt bladmønster og markerte «flekker»



Fig. 92. Lag 6B. Papirtapet som antas å være fra 1950-tallet.

Periode 5 (ca 1960 – 2018)

Lag 8. Papir

Lag 9. Papp

Lag 10. Varmhvit oljebasert maling (S 1005-Y30R)

<p>Brystninger</p>	<p>FUNN</p> <p>Rommet har hatt brystning til veggens første tapet (lag 2). Brystningen har gått i høyde med underkant vinduene, ca 70 cm opp fra dagens gulv (markert på fig. 86). Det foreligger ingen informasjon eller funn av brystningens utforming.</p>
<p>Brystningslist</p>	<p>FUNN</p> <p>Negativt spor etter en brystningslist på ca 4 cm høyde, ble funnet og dokumentert gjennom forundersøkelsen i 2004 (fig. 85).</p> <p>Horisontalt søl av maling i «kikkhull» på nordveggen tilsier at brystningslisten har vært rødbrun (S 6020-Y80R). Dette er samme fargekode som lag 1 på dørblad og gerikter. Det foreligger ingen informasjon om utforming av brystningslisten.</p>
<p>Brannmur</p> <p>Snitt 2</p>	<p>Brannmuren er bygd opp av murstein, er pusset og er 202 cm høy og 190 cm bred.</p> <p>FUNN</p> <p>Et lag marmorimitasjon og to lag oljeholdig, monokrom maling</p> <p>Lag 1. Marmorering med høy glans (Bunn: S 1502-Y, gråblå årer: S 3205-B (middelfarge)).</p> <p>Lag 2. Brun (S 5010-Y30R)</p> <p>Lag 3. Hvit (S1005-Y10R)</p> <p>I en bredde på 7,5 cm langs øvre kant skiller pussen seg ut ved å ha en annen struktur og at den ligger lavere i nivå (fig. 95). Dette indikerer at brannmuren slik den fremstår i dag ikke er original. Tidligere har den trolig enten vært 7,5 cm lavere eller hatt en bredere belistning.</p> <p>På dagens pussflate er det 3 malinglag (fig. 93). Første lag, en grå marmorering (fig. 94), går helt opp til dagens listverk (sees på fig. 95).</p> <div data-bbox="1206 931 1492 1435" data-label="Image"> </div> <div data-bbox="316 1525 831 1933" data-label="Image"> </div> <div data-bbox="858 1525 1485 1933" data-label="Image"> </div> <p style="text-align: right;">Fig. 93. Farge-trapp på brannmur.</p> <p>Fig. 94. Avdekket marmorering, ca 20 x 25 cm.</p> <p>Fig. 95. Detalj av brannmurens øvre del med «negativt spor» på 7,5 cm.</p>

Brannmurs-
lister

Snitt 12

Brannmuren har to forskjellige belistninger; en ca 14 cm bred list langs øvre og nordre side og en ca 19 cm bred list på sørsiden. Listen mot sør utgjør nordre side av tilstøtende dørs gerikt (fig. 102). Alle listene har karakteristiske tettstilte rifler, typisk for Louis-Seize perioden (*Gamle trehus* s. 216).

FUNN

5 lag oljeholdig maling.

Lag 1. Rød-brun (mahogni-imitasjon?) (S 6020/30-Y80/90R)

Lag 2. Undermaling? (S 2010-Y20R)

Lag 3. Gråblå (S2002-G/S2005-R90B)

Lag 4. Lys blå mot hvit (S 1005-G80Y)

Lag 5. Hvit (S 1005-Y10R) (mulig 2 hvite lag?)

På begge listtypenes flater er det funnet 5 lag maling (fig. 97-98) som er sammenfallende med funn på dørblad og gerikter i rommet (104). På «stuene» (sidekantene) på de to smaleste brannmurslistene er kun de 3 malinglagene som er funnet på brannmurens pusslag dokumentert. Listen langs nordre side har en skrå avslutning ned mot gulv (sees på fig. 81). Dette underbygger at dagens list langs øvre og nordre side er gjenbruk fra et annet sted. Det er usikkerhet knyttet til lag 2 (se under dør/dørgerikt).

Det er et «negativt spor» på brannmuren langs dørgerikten på 2-3 cm (fig. 105). Her er det kun et hvitt lag over pussen. Dette kan ikke forklares.



Fig. 96. Profil på list langs øvre og nordre side av brannmur.

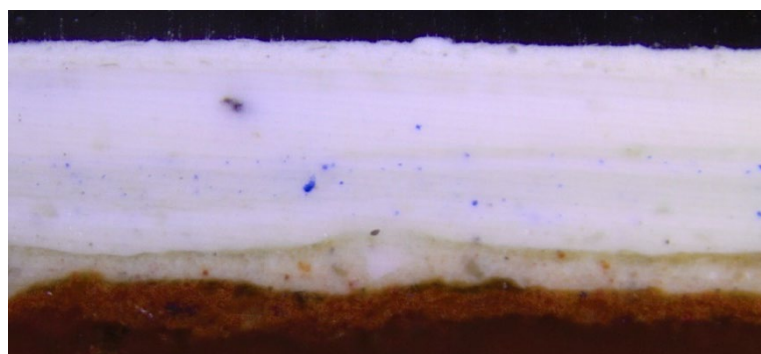


Fig. 97. Snitt 12. Malinglag på brannmurslist.

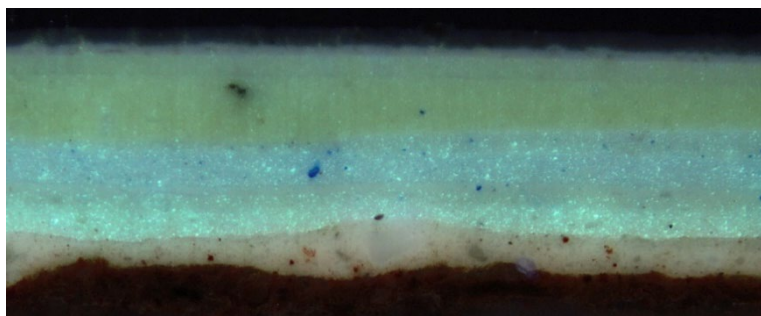


Fig. 98. Snitt 12. Malinglag på brannmurslist i UV-lys. Glitrende pigmentkorn indikerer bruk av sink. Sink som pigment kom i bruk etter 1850. Dette underbygger at malinglag fra lag 3 og oppover må være fra etter 1850.

Vinduer
(fag, smyg og
gerikter)

Snitt 3

Rommet har fire krysspостvinduer, to mot sør og to mot vest. Det er enkle glass i rammene. Alle vinduenes profiler er like (fig. 99). Vinduene, i alle fall gerikter og midtstokk, antas å være fra 2. halvdel av 1800-tallet.

FUNN

Gerikt/smyg

3-4 lag oljeholdig maling.

Lag 1. Gråblå (S 2005/2010-R90B)

Lag 2. Hvit med blåstikk (S 1002-G)

Lag 3. Hvit (S 0502-Y)

Lag 4. Hvit (S 0502-Y)

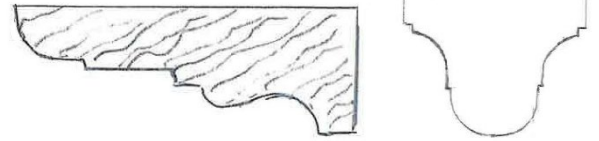


Fig. 99. Profil på gerikt og midtstokk

Lag 1 har samme fargekode som lag 1 på takbjelker og de riflete stussbrettlistene.

Alle glassene er glatte på de to vinduene på sørveggen. På vestveggen to vinduer kan en, ved betraktning i spesielle vinkler, se at fire av glassene er «ruglete» (markert på fig. 100). Det er ikke laget fargetrapp for vindusfag eller midtstokk, men «stikk» på vestveggen vinduer viser tilsvarende lag som geriktene og med samme blå farge som første lag (fig. 101). Sørveggen vinduer er ikke undersøkt spesielt. Stikk i malingen viser tilsvarende funn som for vestvegg.



Fig. 100. Vinduene på vestvegg. Rammer med eldre, «ruglete» glass er markert med grått.

Geriktene på alle de fire vinduene har en profilering som hører hjemme i andre halvdel av 1800-tallet. Dagens profilerte belistning på vestveggen sammenfaller med foto fra ca 1920 hvor hjørnet av østre vindu på sørveggen sees (fig. 88). Vindusgeriktene på sørvegg var fjernet før undersøkelsene ble igangsatt.

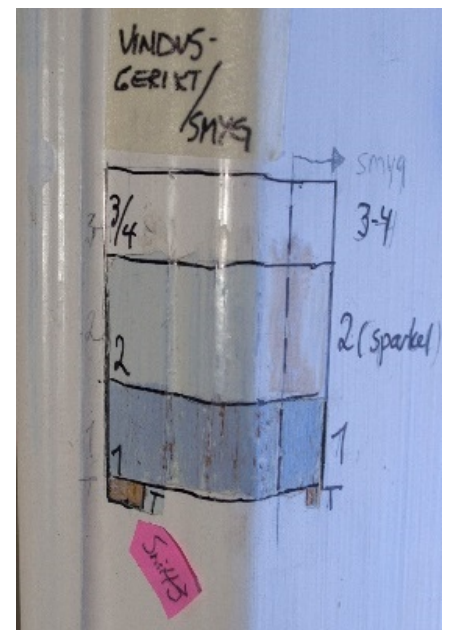


Fig. 101. Fargetrapp på vindusgerikt.

Dører
(dørblad og
gerikt)

Snitt 5, 10, 11,
13, 14 og 15

De to dørene i rommet er like, med samme speilfillinger og like gerikter (fig. 102). Alt med tettstilte rifler (fig. 103). Begge dørbladene har like dørvidere, men ulike nøkkelskilt. De har også like hengsler som minner om typen som kom i bruk i byhus ca 1770-årene (*Gamle trehus* s. 199). Dørbladet på østveggen er tilpasset døråpningen ved at dørgerikten er skåret til for å få plass til hengslene (fig. 105).

Dørgeriktene er 19 cm brede. Nordre gerikt på østveggens dør utgjør også brannmurlistens list mot sør. De andre geriktene på østveggen var fjernet før undersøkelsene startet.

FUNN

Fem lag oljebasert maling.

Lag 1. Rød-brun (mahogniimitasjon?)
(S 6020/30-Y80/90R)

Lag 2. Lys sandstein (S 2010-Y20R)

Lag 3. Gråblå (S2002-G/S2005-R90B)

Lag 4. Lys blå mot hvit (S 1005-G80Y)

Lag 5. Varmhvit (S 1005-Y20R)

Dørblad og gerikter følger samme fargehistorien (fig. 104). Det første rødbrune laget er en mager oljemaling (svakt vannløselig, limfarge?), de øvrige lagene er oljebaserte. Lag 2 skiller seg ut ved å være glatt, såpeaktig og vanskelig å skille fra underliggende lag. I snitt (fig. 97-98) ser en at laget er pigmentert, noe som skulle tilsa at laget har stått eksponert. Etter å ha undersøkt i rom 103 og funnet det samme laget som et udiskutabelt lag 2 (fig. 39), har vi endret tolkingne fra en «såpebehandling» eller forbehandling for lag 3, til å gi det status som et eksponert malinglag.

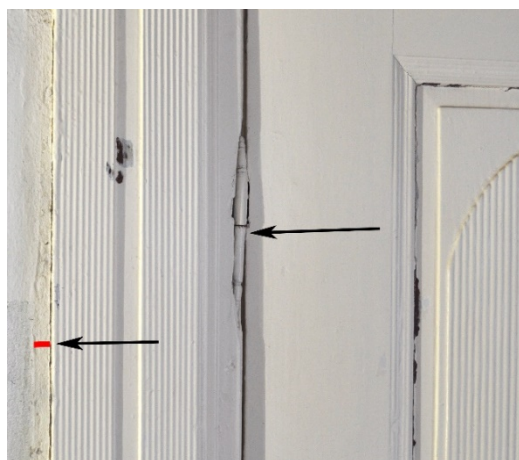


Fig. 105. Detaljfoto av tilpasset dørgerikt og «negativt spor» på brannmur.



Fig. 102. Dør østvegg



Fig. 103. Profil på dørgerikter.

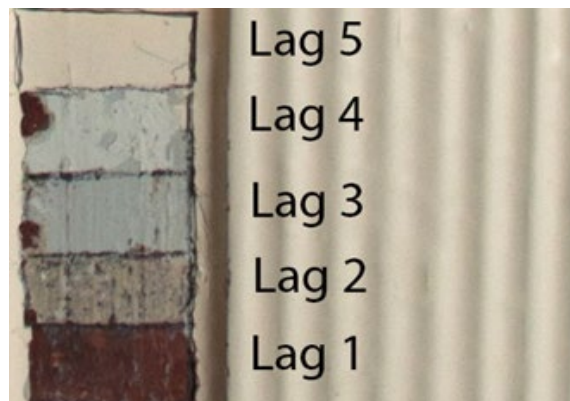
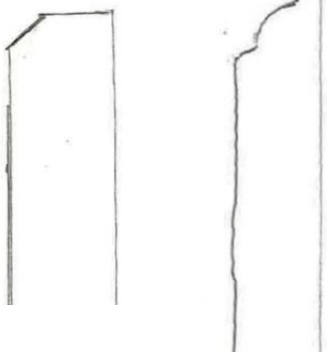

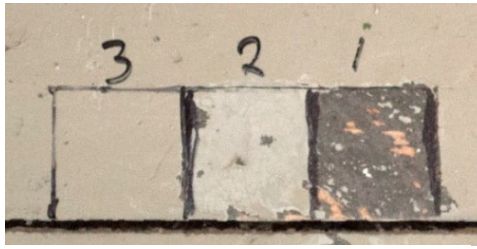


Fig. 104. Fargetrapp på dørgerikt mellom døren på østveggen og brannmuren. Lag 2 er et eget lag!

Gulv og fotlister	<p>Gulvbordene i rommer er 10 cm brede og lagt øst – vest. I nordre del av rommet er gulvbordene skiftet ut med nye, 10 cm brede, umalte bord.</p> <p>Bortsett fra på vestveggen var fotlistene i rommet fjernet før undersøkelsene ble igangsatt. Listen på vestveggen er 12 cm høy og har en enkel skrå avslutning i øvre kant (fig. 106).</p>	
Snitt 6 og snitt 7	<p>FUNN <u>Fargelag gulv og løsfunn fotlist</u></p> <p>Lag 1. Brun (S 6502-Y) Lag 2. Lys grå (S 4005-Y20R) Lag 3. Grå (S 4010-Y10R/Y90R)</p>	<p>Fig. 106. Profil på fotlist på vestveggen.</p> <p>Fig. 107 Profil fotlist løsfunn</p>
	<p>Gulvbordene i rom 105 har kun tre fargelag. Det antas at gulvet ikke er originalt. Søk etter spor i gulvet etter lettvegger fra da rom 105 var delt in to rom ga ikke resultat, da gulvet i det aktuelle området er skiftet ut.</p> <p>Fotlisten på vestveggen har kun et dagens malinglag. Den enkle utformingen tilsier at dette er en nyere list.</p>	
	<p>Det er også utført fargeundersøkelse på et løsfunn med avvikende profil (fig. 107). På denne er det funnet 3 malinglag som følger gulvets farger (fig. 109). Profilen til listen avviker imidlertid fra fotlisten som sees på fotografiet fra 1920-tallet (se fig. 108). Fargemessig kan listen ha tilhørt rom 105, men kan også ha tilhørt tilhørt rom 104 hvor fotlist av tre ikke er funnet.</p>	

OPPSUMMERING

Rom 105 har utvilsomt vært husets finstue i store deler av bygningens historie. Da huset sto nytt rundt midten av 1700-tallet ble rommet tapetsert med en utsøkt papirtapet med blomsterranker, grønt bladverk og to ulike fugler på okerfarget bunn. I dag er det sjeldent å finne mer enn fragmenter av en så gammel tapet. Fargene på veggens første tapet er svært falmet. Dette tilsier at det har stått eksponert for lys over lang tid.

Neste dokumenterte papirtapet kommer ikke på veggen før ut i andre halvdel av 1800-tallet. Det er riktignok knyttet noe usikkerhet til om det også kan ha blitt tapetsert med en Frølich-tapet rundt midten av 1800-tallet, men vi har tolket funnet til å være lokal gjenbruk av tapet fra rom 103.

Rommets to dører med gerikter og belistningen rundt brannmuren ble ved forundersøkelsen

i 2005 datert til ca 1820, da det antas at bygningen ble omfattende restaurert. Til tross for at Louis Seize-perioden i Norge dateres til tidsrommet 1780-1810 er det ikke noe i gjennomførte undersøkelser som underbygger en eldre datering. Tvert om mener vi at stussbrettlistene, som også var antatt å være fra Louis Zeise-tiden, er en stilkopi fra andre halvdel av 1800-tallet.

Undersøkelsene viser at i store deler av bygningens historie ser nøkternhet ut til å ha vært rådende. Det er ikke sikker dokumentasjon av mer enn fem lag maling eller tapet på noe element, noe som gir et oppussingsintervall på mer enn femti år. Dette er påfallende, men fotoet fra ca 1920 som viser rommet med «sirupsnipp»tapet (datert til 1870-tallet) viser at bølger og «sig» i veggens bekledning var godt synlig – men tydeligvis akseptabelt. Etter oppussingen som ble foretatt da Høyland kommune overtok bygget i 1962 ser det ikke ut til å ha blitt utført mer enn mindre flikkinger.

ANBEFALING

Det spennende funnet av et sjeldent og godt bevart 1700-talls tapet leder fort tankene mot en tilbakeføring til fordums prakt fra husets første periode. Det er imidlertid ikke gjort andre funn enn tapetet fra rommets periode 1, fase A (ca 1750 -1820). Det vil ikke, på antikvarisk grunnlag og med tanke på bevaring, være aktuelt å la 1700-tallstapetet stå eksponert for ytterligere lys. Praktisk vil det heller ikke være mulig å separere tapetene uten at alle veggtrekkene ble demontert og fraktet til AM. Fare for skader i papir og maling under separeringsprosessen vil også være stor. Dette betyr at det eventuelt må lages en trykket kopi av det håndmalte tapetet som spennes på utsiden av eksisterende veggtrekk.

OBS: På nord- og vestvegg ligger det originale tapetet trolig intakt under ullpapp, 3 lag papirtapet og dagens malte papp. Disse to veggene har av den grunn svært høy kulturhistorisk verdi. Det må ikke stiftes eller på annen måte festes noe gjennom veggtrekket annet enn langs veggens kanter.

Siden veggene mest sannsynlig ikke har blitt behandlet på nytt før på 1860-1870-tallet kan en tilbakeføring til ca 1820 være mulig, men ikke å anbefale. De autentiske elementene knyttet til denne perioden er, i likhet med fase A, også lav da det kun er dørene og takbjelkene som fremdeles står i rommet.

Følgende elementer til periode 1, fase B (ca 1820-1870) mangler:

- Himling (skiftet)
- Takbjelkene (senere bearbeidet)
- Stussbrettlist (skiftet)
- Brystning og brystningslist har dekket nedre del av veggen sammen med tapetet. Elementet antas å ha hatt samme farge som dører og gerikter, men det er ikke spor etter selve treverket og utformingen
- Brannmur med belistning (dagens puss er sekundær og listene sekundære dørlister)
- Vinduer med gerikter
- Gulv

Fotografiet fra 1920-tallet er en viktig dokumentasjon av rom 105. Fotoet viser to generasjoner beboere og utsnitt av to vegger sett via speil. Tapetet som henger på veggene














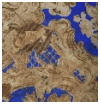
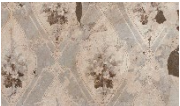

























er funnet, dagens vinduer med gardiner og pynt er dokumentert i fotografiet, likeledes sees enkelte møbler og monterte fotografier på nordveggen. Fotografiet viser også fotlistens profil som ikke er lik dagens fotlist. Det foreligger imidlertid ingen informasjon om gulvets utseende, da det på fototidspunktet var teppe på gulvet.

Funnene fra undersøkelsen sammen med fotografiet gir nok informasjon til en helhetlig gjenskaping av en periode som representerer ca 50 år i husets historie; periode 2 (ca 1870 – 1920).

Rommet har i denne perioden ikke lenger brystning, dagens sekundære brannmuren er marmorert med sorte årer på lys bunn og dagens krysspostvinduer er tidsriktige. Himling, takbjelker og stussbrettlist har dokumentert samme gråblå farge og dørblad og gerikter har tilnærmet samme farge. De sekundært benyttete brannmurslistene følger dørenes farge. «Sirupsnipp»tapetet må eventuelt rekonstrueres. Det er separert et stykke av tapetet som viser en full rapport, så dette bør være mulig.

DET ANBEFALES Å TILBAKEFØRE ROMMET TIL PERIODE 2 (CA 1870 – 1920).

THRANEGÅRDEN, ROM 105

ELEMENT	PERIODE 1 Ca 1750 – ca 1870-t.		PERIODE 2 ca 1870 – 1920-t.	PERIODE 3 1920-t. - 1950-t. (fase A-B)	PERIODE 4 1950-t. – 1960-t.	PERIODE 5 1962 - 2018
	Fase A: ca 1750- ca 1820	Fase B: ca 1820- ca 1870				
Himlingsbord	ukjent	Ukjent	 S 2005-R90B	 S 1005-Y20R	Papp+  S 0502-Y50R	 uendret
Takbjelke stussbrettlist	Større bjelke dimensjon? Annet listverk ?	?	 S 2005-R90B	 S 1005-Y20R	 S 1510-B50G	 S 0804-B50G
Tannsnittlist	?	 ? 1880? S 2050-Y60R	 S 2005-R90B	 Istrødd «gullglitter» S 8005-Y20R	Uendret	 S 2030-Y50R
Vegg		Fragment 				 S 1005-Y30R
Brystning/ Brystningslist	Ukjent ca 70 cm høy	 S 6020-Y80R	Ingen brystning	Ingen brystning	Ingen brystning	Ingen brystning
Brannmur	Ukjent	Ukjent	 Marmorering Bunn: S 1502-Y Årer: S 3205-B	 S 5010-Y30R	 S 1005-Y10R	 Uendret
Brannmurslist	Ukjent	 gjenbruk S 6020/30-Y80/90R	  S2010-Y20R S2005-R90B		 S 1005-Y10R	 Uendret
Vindu (fag/gerikter)	Ukjent	Ukjent	 S 2005/2010-R90B	 S 1002-G	 S 0502-Y	 S 0502-Y
Dør (blad/gerikter)	Ukjent	 S 6020/30-Y80/90R	  S 2010-Y20R S2005-R90B	Uendret	 S 1005-G80Y	 S 1005-Y20R
Gulv (Fotlist)	Ukjent	Ukjent	 S 6502-Y	 S 4005-Y20R	Uendret	 S4010-Y10R/Y90R

FOTOLISTE - Arkeologisk museum, Universitetet i Stavanger

Oppdrag: THRANEGÅRDEN, Austrått, Sandnes kommune				
FARGEUNDERSØKELSER I 3 ROM I HUSETS FØRSTE ETASJE				
Fotograf: A. Ytterdal (AY), Hilde Smedstad Moore (HSM)			Sak nr:	Gard:
			Gnr: 39	Bnr: 45
AM ansv: A. Ytterdal			Kommune Sandnes	
AM arkivnr		Dato	Fotograf	Motiv
				EKSTERIØR
Sf162403		04.03.18	AY	Våningshusets sørfasade og vestgavl
Sf162404		«	«	Våningshusets fasade mot nord
Sf162405		«	«	Våningshusets vestgavl
				ROM 103
Sf187818	1	09.05.19	HSM	Rommets nordvegg
Sf187819	2	«	«	Rommets sørvegg
Sf187820	3	«	«	Rommets østvegg
Sf187821	4	«	«	Rommets vestvegg
Sf187822	5	08.08.19	AY	Fargetrapp takbjelke
Sf187823	6	16.08.18	«	Tverrsnitt av malinglag på takets belistning (stussbrettlist). 100x forstørrelse i pålys.
Sf187824	7	09.05.19	«	Sørøstre hjørne. trefiberplate på østvegg fjernet. Tapetlag fremkommer.
Sf187825	8	«	«	Østvegg. Et stykke av veggbekledning (ca 100 x 60cm) helt inn til tømmer fjernet og tatt med til AM for separering
Sf187826	9	«	«	Østvegg. Detalj overflate av original tømmervegg med innrissinger
Sf187827	10	«	«	Østvegg. Detalj overflate av original tømmervegg med innrissinger
Sf187828	11	5.08.19	«	Lag 1 på vegg. Ubehandlet lerret av lin. Gjenbrukte sekker? Underlag for tapet (lag 2).
Sf187829	12	20.06.19	AY	Lag 2 på vegg. Papirtapet med iriseffekt i blått og hvitt på lys brun bunn. Datert til ca 1840-1850.
Sf187830	13	«	«	Lag 3 på vegg. Papirtapet med store blomsterslynger brunt på blå bunn. Datert til ca 1850-60.

Oppdrag: THRANEGÅRDEN, Austrått, Sandnes kommune					
FARGEUNDERSØKELSER I 3 ROM I HUSETS FØRSTE ETASJE					
Fotograf: A. Ytterdal (AY), Hilde Smedstad Moore (HSM)				Sak nr:	Gard:
AM ansv: A. Ytterdal				Gnr: 39	Bnr: 45
				Kommune Sandnes	
AM arkivnr		Dato	Fotograf		Motiv
Sf187831	14	05.08.19	«		Lag 4A på vegg. Papirtapet med blå rombeformer med blomster og blå og hvite stiplede linjer. Datert til ca 1860.
Sf187832	15	14.08.19	«		Lag 4B rett på tømmer på nordvegg. Papirtapet med blå blomsterbuketter og stiplelinjer i blått og hvitt. Indikerer endring av rommets størrelse. Datert til ca 1860-1865.
Sf187833	16	20.06.19	«		Lag 5 på vegg. Papirtapet med blomstermotiv i hvitt på grågrønn bunn. Datert til ca 1880.
Sf187834	17	«	«		Lag 6 på vegg. Papirtapet med blomster og blondebånd i hvitt og sort på brun bunn. Dateres til ca 1900.
Sf187835	18	«	«		Lag 7 på vegg. Papirtapet med streker og blomster i rødt, grønt og grått på brun bunn. Datert til ca 1925-1940.
Sf187836	19	«	«		Lag 8 på vegg. Papirtapet med streker og prikker i brunt og «gull» på brun bunn. Dateres til perioden 1925-1940
Sf187837	20	«	«		Lag 9 på vegg. Papirtapet med heldekkende mønster i beige og grågrønt på lys beige bunn. Datert til ca 1950
Sf187838	21	«	«		Lag 10 på vegg. Papirtapet med blomster og strå i lys blått, grått og hvitt på grårosa bunn. Datert til etter 1960.
Sf187839	22	09.05.19	«		Sørvegg. Vestre vindu med demonterte vindusgerikter.
Sf187840	23	«	«		Sørvegg. Detalj bak demontert vindusgerikt viser veggens tapetlag og lerret.
Sf187841	24	08.08.19	«		Sørvegg. Fargetrapp vindusmyg. Representativ også for midtstokk og rammer.
Sf187842	25	«	«		Ukjent plassering. Fargetrapp på demontert list under bunnkarm fra et vindu i rommet.
Sf187843	26	06.08.19	«		Ukjent plassering. Fargetrapp på demontert vindusgerikt fra et vindu i rommet.
Sf187844	27		«		Vestvegg. Dør inn mot nordvestre hjørne.
Sf187845	28	28.06.19	«		Vestvegg. Demontert dørblad tilhørende døren inn til rom 104. lagret sammen med andre dørblad fra huset.
Sf187846	29	14.08.19	«		Vestvegg. Detalj kikkeshull ved brannmur og skråkuttet dørgerikt for tilpasning for overliggende brannmurslist.
Sf187847	30	«			Vestvegg. Detalj lerret og iristapet (lag 1-2) bak brannmurslist og opp til stussbrettlist.
Sf187848	31	«			Vestvegg. Detalj tapet lag 4A og 4B knyttet til brannmur. Lag 4A over brannmur, lag 4B foran brannmur.
Sf187849	32	08.08.19	«		Vestvegg. Fargetrapp dørblad/gerikt.
Sf187850	33	16.08.19	«		Tverrsnitt av malinglag på dørgerikt (dør inn til rom 104). 100x forstørrelse i pålys
Sf187851	34	«	«		Tverrsnitt av malinglag på dørgerikt (dør inn til rom 104). 100x forstørrelse i UV-belysning
Sf187852	35	14.08.19	«		Ukjent plassering. Fargetrapp fotlist.

Oppdrag: THRANEGÅRDEN, Austrått, Sandnes kommune

FARGEUNDERSØKELSER I 3 ROM I HUSETS FØRSTE ETASJE

Fotograf: A. Ytterdal (AY), Hilde Smedstad Moore (HSM)

Sak nr:

Gard:

Gnr: 39

Bnr: 45

AM ansv: A. Ytterdal

Kommune Sandnes

AM arkivnr		Dato	Fotograf		Motiv
Sf187853	36	16.08.19	«		Tverrsnitt av malingslag på fotlist. 200x forstørrelse i pålys
Sf187854	37	«	«		Tverrsnitt av malingslag på fotlist. 200x forstørrelse i UV-belysning.
Sf187855	38	14.08.19	«		Fargetrapp gulvbord (inn mot nordre gerikt på søndre dør på vestvegg).
					ROM 104
Sf187856	39	30.01.19	«		Rommets nordvegg
Sf187857	40	«	«		Rommets sørvegg
Sf187858	41	«	«		Rommets østvegg
Sf187859	42	«	«		Rommets vestvegg
Sf187860	43	19.06.19	«		Tverrsnitt av malingslag på takbjelke. 200x forstørrelse i pålys.
Sf187861	44	25.06.19	«		Lag 1 på vegg. Rødrosa limfarge på tømmer på sørvegg. Originalt tømmer er fjernet i sørvestre hjørne.
Sf187862	45	30.01.19	«		Lag 3 på vegg. Fragment av papirtapet med ranke, prikker og linjer i blått på hvit bunn. Funnet rett på tømmer bak fotlist på østvegg. Tykk ullpapp er lag 2 på vegg. Tapetet (Frølich) kan dateres til ca 1860-1865.
Sf187863	46	«	«		Lag 4 på vegg. Papirtapet med blomster og border med blå detaljer på lys gråblå bunn. Datert til ca 1875-1880.
Sf187864	47	«	«		Detalj av lag 4 på vegg. med blomsterbukett som viser trykkfargen på undersiden av lag 5.
Sf187865	48	«	«		Lag 6 på vegg. Fragment av papirtapet med prikker og blader i grågrønt. Funnet bak vindusgerikt på sørvegg. Tykk papp er lag 5 på vegg. Tapetet kan trolig dateres til ca 1890-tallet.
Sf187866	49	26.06.19	«		Lag 6 på vegg. Ytterligere et fragment av papirtapet med prikker og blader i grågrønt. Funnet ved separering av tapeter fra østsiden av vindu på sørvegg.
Sf187867	50	26.06.19	«		Lag 7 på vegg. Papirtapet med blader og frukter i grått og sort. Dateres til perioden 1905-1930.
Sf187868	51	«	«		Lag 9 på vegg. Papirtapet i beige med svakt bladmønster og markerte «flekker». Dateres til perioden etter 1945.
Sf187869	52	30.01.19	«		Vestvegg. Funn av to papirtapet tilhørende et rom på loftet. Det eldste er et Art Deco-tapet fra ca 1920-1930.
Sf187870	53	«	«		Vestvegg. Fargetrapp på brannmur og brannmurslist.

Oppdrag: THRANEGÅRDEN, Austrått, Sandnes kommune							
FARGEUNDERSØKELSER I 3 ROM I HUSETS FØRSTE ETASJE							
Fotograf: A. Ytterdal (AY), Hilde Smedstad Moore (HSM)				Sak nr:	Gard:	Gnr: 39	Bnr: 45
AM ansv: A. Ytterdal				Kommune Sandnes			
AM arkivnr		Dato	Fotograf		Motiv		
Sf187871	54	19.06.19	«		Vestvegg. Tverrsnitt av malingslag på brannmuren puss (sekundær). 200x forstørrelse i pålys.		
Sf187872	55	«	«		Vestvegg. Tverrsnitt av malingslag på brannmuren puss (sekundær). 200x forstørrelse i UV-belysning.		
Sf187873	56	25.06.19	«		Sørvegg. Rommets eneste vindu.		
Sf187874	57	31.07.19	«		Sørvegg. Fargetrapp på vinduets midtstokk.		
Sf187875	58	20.06.19	«		Sørvegg. Tverrsnitt av malingslag på vinduets midtstokk. 100x forstørrelse i pålys		
Sf187876	59	«	«		Sørvegg. Tverrsnitt av malingslag på vinduets midtstokk. 100x forstørrelse i UV-belysning		
Sf187877	60	25.06.19	«		Vestvegg. Dør inn til rom 105. Søndre og overliggende gerikt mangler.		
Sf187878	61	29.01.19	«		Vestvegg. Detalj av tømmer i overkant av dør. Negativt spor etter smalere dør. Rosa limfarge sees i utsparingen.		
Sf187879	62	25.06.19	«		Østvegg. Dørblad inn til rom 103. Dørbladet er demontert og lagret sammen med andre dørblad i huset.		
Sf187880	63	31.07.19	«		Vestvegg. Fargetrapp på dørblad.		
Sf187881	64	20.06.19	«		Vestvegg. Tverrsnitt av malingslag på dørblad. 100x forstørrelse i pålys.		
Sf187882	65	31.07.19	«		Vestvegg. Fargetrapp på dørgerikt.		
Sf187883	66	25.06.19	«		Østvegg. Fargetrapp på dørgerikt.		
Sf187884	67	31.07.19	«		Nordvegg. Fargetrapp på dørgerikt. Avvikende farger i forhold til gerikt på øst- og vestvegg.		
Sf187885	68	«	«		Nordvegg. Fargetrapp på dørkarm. Hele døren med karm er trolig fra slutten av 1800-tallet.		
					ROM 105		
Sf162406	69	17.01.18	HSM		Rommets nordvegg		
Sf162407	70	«	«		Rommets østvegg		
Sf162408	71	«	«		Rommets sørvegg		
Sf162409	72	«	«		Rommets vestvegg		
Sf162410	73	19.01.18	AY		SØ-hjørne. Takflate med malte himlingsbord og malt papp		
Sf162411	74	«	«		Fargetrapp tannsnittlist		

Oppdrag: THRANEGÅRDEN, Austrått, Sandnes kommune**FARGEUNDERSØKELSER I 3 ROM I HUSETS FØRSTE ETASJE****Fotograf: A. Ytterdal (AY), Hilde Smedstad Moore (HSM)****Sak nr:****Gard:****Gnr: 39****Bnr: 45****AM ansv: A. Ytterdal****Kommune Sandnes**

AM arkivnr		Dato	Fotograf	Motiv
Sf162412	75	27.02.18	«	Fargesnitt tannsnittlist
Sf162413	76	19.01.18	HSM	Nordre del av østvegg med pipe. Veggtrekk løsnet.
Sf162414	77	04.03.18	AY	Sørvegg. Stykke med veggtrekk øst for østre vindu. Tatt inn til AM og brukt til separering av lag på vegg.
Sf162415	78	05.03.18	«	Lag 1 på vegg. Jutesekk med påskrift. Underlag for tapet (lag 2 på vegg)
Sf162416	79	«	«	Lag 2 på vegg. Trykket og håndmalt tapet på ark datert til ca 1730-1740.
Sf162417	80	06.03.18	«	Lag 2 på vegg. Baksiden sav tapetet som viser sammensatte ark i ulike nyanser. Størrelse ark ca 40 x 30-40 cm
Sf162418	81	19.01.18	«	Lag 2 på vegg. Kikkehull på nordvegg som viser kraftigere farger på nedre del. Øvre del bleket av lys.
Sf162419	82	18.01.18	«	Sørvegg. Lerret og tapet (lag 1 og 2) slutter ca 70 cm over dagens gulv. Stifterekke sees i samme høyde.
Sf162420	83	04.03.18	AY	Østvegg. Detalj over dør. Lag 1-4 ligger under tannsnittlisten. Lagene slutter 12 cm ned fra tannittlisten.
Sf162421	84	21.03.18	«	Lag 3 og 4 på vegg. Ullpapp med papirtapet håndtrykket i limfarge. Datert til ca 1870.
Sf162422	85	«	«	Lag 5A på vegg. Papirtapet datert til 1920-1930-tallet.
Sf162423	86	28.02.18	«	Lag 5A på vegg. Detalj av farger og mønster
Sf162424	87	10.04.18	«	Lag 5B funnet kun i rommets nordøstre hjørne (antatt 2 adskilte rom). Datert til 1920-30-tallet
Sf162425	88	«	«	Lag 6A på vegg. Papirtapet datert til ca 1950-tallet
Sf162426	89	«	«	Lag 6B på vegg. Funnet kun i rommets nordøstre hjørne (antatt 2 adskilte rom). Datert til ca 1950-tallet
Sf162427	90	18.01.18	«	Vestvegg. Fargetrapp på vindusgerikt.
Sf162428	91	«	«	Fargetrapp takbjelke
Sf162429	92	«	HSM	Fargetrapp dørblad på østvegg
Sf162430	93	«	«	Fargetrapp dørgerikt på østvegg
Sf162431	94	«	«	Avdekket marmorering på brannmur
Sf162432	95	«	«	Avdekket marmorering over negativt spor på brannmur
Sf162433	96	19.01.18	«	Fargetrapp brannmur
Sf162434	97	08.03.18	«	Tilpasset dørsmyg til dørhengsel på østvegg

Oppdrag: THRANEGÅRDEN, Austrått, Sandnes kommune					
FARGEUNDERSØKELSER I 3 ROM I HUSETS FØRSTE ETASJE					
Fotograf: A. Ytterdal (AY), Hilde Smedstad Moore (HSM)				Sak nr:	Gard:
				Gnr: 39	Bnr: 45
AM ansv: A. Ytterdal			Kommune Sandnes		
AM arkivnr		Dato	Fotograf		Motiv
Sf162435	98	«	«		Fargetrapp gulvbord
Sf162436	99	27.02.18	«		Tverrsnitt av malinglag på brannmurslist, 100x forstørrelse
Sf162437	100	«	«		Tverrsnitt av malinglag på brannmurslist i UV-lys, 100x forstørrelse